

SAVONIA

■ OPINNÄYTETYÖ - YLEMPI AMMATTIKORKEAKOULUTUTKINTO
LUONNONVARA- JA YMPÄRISTÖALA

RAVIHEVOSTENHOITAJAN NÄYTTÖJEN KEHITTÄMINEN JA YKSILÖLLISET OPINTO- POLUT

TEKIJÄ: Kirsi-Maria Kettunen

Koulutusala Luonnonvara- ja ympäristöala	
Koulutusohjelma Maaseudun kehittämisen koulutusohjelma	
Työn tekijä(t) Kirsi-Maria Kettunen	
Työn nimi Ravihevostenhoitajan näyttöjen kehittäminen ja yksilölliset opintopolut	
Päiväys 2016-12-19	Sivumäärä/Liitteet 40
Ohjaajat Katriina Pylkkänen ja Kalevi Paldanius	
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani (t) Ylä-Savon ammattiopisto, luonnonvaraosaaminen	
Tiivistelmä <p>Hevostalouden ammatillinen koulutus on ollut melkoisen muutoksen edessä vuodesta 2015 lähtien. Ammatillisessa opetuksessa on siirrytty opetuskeskeisestä ajattelusta oppimiskeskeiseen ja opiskelijalähtöiseen opetukseen. Käytännössä tämä on tarkoittanut arvioinnin muutosta osaamisen arviointiin kokonaan näytöillä ja entistä henkilökohtaisempia opintopolkuja.</p> <p>Opinnäytetyön tavoitteena on kehittää ravihevostenhoitajan ammattiosaamisen näyttöjä Ylä-Savon ammattiopistossa paremmin ammattitaitovaatimuksia mittaaviksi, jotta opiskelijan osaaminen voidaan paremmin tunnustaa ja tunnustaa. Opinnäytetyön tavoitteena on myös yhä yksilöllisempien opintopolkumallien suunnitteleminen opettajien avuksi.</p> <p>Tässä opinnäytetyössä kuvataan ravihevostenhoitajan ammattiosaamisen näyttöjen kehittäminen. Näytöt pyritään järjestämään mahdollisimman paljon työpaikoilla. Syksyllä 2015 käyttöön otettuja näyttöjä voidaan nyt vielä tarkentaa, kun käytännön kokemusta näyttöjen toimivuudesta on saatu ensimmäisen lukuvuoden aikana.</p> <p>Jokaiselle opiskelijalle laaditaan yksilöllinen opintopolku, jonka avulla hän hankkii tarvittavan osaamisensa omien taitojensa ja mielenkiintonsa mukaan. Opiskelijan aikaisempi osaaminen tunnustetaan ja hän hankkii osaamista lisää oppilaitoksessa sekä työssä oppien työpaikoilla.</p> <p>Opinnäytetyön tavoitteena on ollut suunnitella ravihevostenhoitajan ammattiosaamisen näyttöjä ja tarkastella niiden toimivuutta käytännössä. Yksilöllisten opintopolkujen toteuttamiseen on tehty muutamia opintopolkumalleja opettajien suunnittelutyön avuksi.</p>	
Avainsanat amatillinen koulutus, hevostalous, ravihevostenhoitaja, ammattiosaamisen näytöt, osaamisen tunnustaminen, osaamisen tunnustaminen, henkilökohtainen opintopolku	
Luottamuksellisuus: julkinen	

Field of Study Natural Resources and the Environment			
Degree Programme Degree Program in Agriculture and Rural Development			
Author Kirsi-Maria Kettunen			
Title of Thesis Development of vocational skills demonstrations of trotter groom and individual study paths			
Date	2016-12-19	Pages/Appendices	40
Supervisors Katriina Pylkkänen, Kalevi Paldanius			
Client Organisation /Partner Ylä-Savo Vocational College			
<p>Abstract</p> <p>The vocational education of horse care and management has been in quite a state of flux since year 2015. Vocational education has turned from teaching-centered thinking to learning-centered and student-oriented education. Practically this has meant two major changes: the assessment of skillfulness completely by skills demonstrations as well as more individual study paths.</p> <p>The aim of this thesis is to develop trotter groom`s vocational skills demonstrations in Ylä-Savo vocational college to measure better the vocational skill`s requirements in order to better identify and recognize prior learning. This thesis also aims to plan even more individual study path patterns for teachers.</p> <p>This thesis represents the development of trotter groom vocational skill`s demonstration. The demonstrations are arranged at the workplace as much as possible. The demonstrations brought to bear in autumn 2015 can yet now be detailed, since there is practical experience of the demonstration functionality during the first school year.</p> <p>Each student will be drawn up an individual study path to collect necessary skillfulness according to both own skills and interest. Student`s earlier skills will be recognized and he/she collects further skills by studying in the college and learning on-the-job.</p> <p>The aim of this thesis is to plan trotter groom`s vocational skills demonstrations and to eye the functionality of the demonstrations in practice. Few patterns to carry out individual study paths have been made to help the teachers in their planning process.</p>			
Keywords Vocational education, horse care and management, trotting horse groom, vocational skills demonstrations, identification of prior learning, recognition of prior learning, individual study path			
Confidentiality: open			

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	6
2	AMMATILLINEN PERUSKOULUTUS.....	7
2.1	Tutkinnon perusteet	7
2.2	Osaamispisteet	8
2.3	Oppimisen arviointi	8
2.4	Osaamisen arviointi.....	9
2.4.1	Arvioinnin kohteet ja arviointikriteerit	9
2.4.2	Ammattiosaamisen näyttöjen toteuttaminen	10
3	YLÄ-SAVON AMMATTIOPISTO	11
3.1	Luonnonvara-ala	11
3.2	Hevostalouden perustutkinto.....	12
3.2.1	Hevostenhoitaja	12
3.2.2	Ratsastuksenohjaaja.....	13
4	RAVIHEVOSTENHOITAJAN AMMATTIOSAAMISEN NÄYTÖT	13
4.1	Pakolliset opinnot.....	14
4.1.1	Hevostenhoito ja hyvinvoinnista huolehtiminen	14
4.1.2	Yrittäminen hevostalouseläällä	16
4.1.3	Tallin ja talliympäristön hoitaminen	17
4.1.4	Ratsastaminen ja raviurheilu.....	18
4.2	Valinnaiset suuntautumisopinnot	20
4.2.1	Ravihevosen hoitaminen	20
4.2.2	Eri-ikäisten ravihevosten hoitaminen	22
4.2.3	Kilpahevosenhoitaminen ja ravitallilla työskenteleminen	23
4.2.4	Ravihevosen ajaminen	24
4.2.5	Peruskengityksen tekeminen	24
4.2.6	Näyttely- ja kilpahevosten hoitaminen	25
5	OPINTOPOLUT	26
5.1	Normaalipolku	27
5.2	Nopsapolku	29
5.3	Ajan kanssa polku	31
5.4	Työvaltainen polku	31

6	YKSILÖLLISTEN OPINTOPOLKUJEN HAASTEITA	32
6.1	Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen.....	32
6.2	Yhteiset tutkinnon osat ja yhdistelmätkinto (Mahis).....	33
6.3	Opintopolkujen toteutuminen	33
6.4	Opiskelijan oppiminen	34
6.5	Opiskelijan jaksaminen ja oman ryhmän puuttuminen	34
7	TULEVAISUUDEN HAASTEET	35
8	JOHTOPÄÄTÖKSET	36
9	POHDINTA	37
	LÄHTEET	39

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni aihe on hevostenhoitajan osaamisperusteisen koulutuksen näyttöjen kehittäminen ja yksilölliset opintopolut. Aihe on ollut ajankohtainen, koska ammatillinen koulutus on ollut melkoisen muutoksen edessä vuonna 2015. Ammatillisessa opetuksessa siirryttiin opetuskeskeisestä ajattelusta oppimiskeskeiseen ja opiskelijälähtöiseen opetukseen. Käytännössä tämä tarkoitti arvioinnin muutosta osaamisen arviointiin kokonaan näytöillä ja entistä henkilökohtaisempia opintopolkuja. Samalla muuttuvat opintoviikot osaamispisteiksi 1.8.2015 alkaen.

Aihevalinta perustui oman työni kehittämiseen ammatillisena opettajana. Opinnäytetyöni palvelee myös Ylä-Savon ammattiopiston hevostalouden opetusta. Koska ammattiosaamisen näytöillä on nykyisin niin suuri painoarvo opiskelijan arvioinnissa, olisi niiden oltava hyvin ammattitaitovaatimukset kattavia. Aikaisemmin Hingunniemessä käytössä olleet näytöt vaativat päivitystä, jotta opiskelijan osaaminen voidaan niillä varmasti todentaa. Opinnäytetyössäni keskityin ravihevostenhoitajan näyttöjen kehittämiseen, koska heidän opinnot ovat suuntautumisopintojen osalta minun opetusalaani työskennellessäni Hingunniemessä.

Työhöni kuului syksyllä 2014 aloittaneen hevostenhoitajaluokan opiskelijoiden ryhmänohjaajana toimiminen ja heistä lähes kaikille olen suunnitellut yksilölliset opintopolut. Vaikka opintopolut ovat yksilöllisiä, tulisi opettajan kuitenkin tietää mitä opintoja milloinkin oppilaitoksessa on tarjolla, jotta opintojen etenemistä voi suunnitella. Tapahtuneet muutokset ovat aiheuttaneet opintojen sijoitteluun paljon muutoksia, mikä hankaloitti ryhmänohjaajan tekemää opintojen suunnittelua. Tämän vuoksi koin tarpeelliseksi myös normaalin opintopolun päivittämisen.

2 AMMATILLINEN PERUSKOULUTUS

Ylä-Savon ammattiopisto on yksi koulutuksenjärjestäjistä, joka tarjoaa sekä nuorille, että aikuisille ammatilliseen perustutkintoon johtavaa koulutusta. Ammatilliseen perustutkintoon johtavaa koulutusta järjestää eri alojen ammatilliset oppilaitokset, erityisoppilaitokset ja kansanopistot. Kustakin ikäluokasta n. 45 prosenttia aloittaa ammatillisessa peruskoulutuksessa, joko peruskoulun tai ylioppilastutkinnon jälkeen. Perustutkintoja voi suorittaa kahdeksalla eri alalla, joista yksi on luonnonvara- ja ympäristöala. Ammatillisia perustutkintoja näillä aloilla voi suorittaa 53 ja tutkintojen alla voi kouluttautua 120:een eri koulutusohjelmaan. (OPH 2016a.)

Ammatillisen koulutuksen tavoitteena on antaa tarpeellisia tietoja ja taitoja ammattitaidon saavuttamiseksi sekä valmiuksia itsenäisen ammatin harjoittamiseen. Koulutuksen tavoitteena on myös tukea opiskelijoiden kehitystä hyväksi ihmisiksi ja yhteiskunnan jäseniksi, tukea elinikäistä oppimista ja antaa tarpeellisia tietoja ja taitoja jatko-opintoihin sekä harrastuksiin ja persoonallisuuden kehittämiseen. (OPH 2016a.)

Kokonaisuudessaan ammatillinen koulutus sisältää ammatillisen peruskoulutuksen, siihen valmentavan koulutuksen sekä ammatillisen lisä- ja täydennyskoulutuksen. Ammatillinen peruskoulutus ja siihen annettava lisäkoulutus ovat tutkintoon tähtäävää koulutusta. Nykyisin opiskelu tapahtuu oppilaitoksien lisäksi yhä lisääntyvässä määrin myös työpaikoilla ja verkko-oppimisympäristöissä. (OPH 2016b.)

Kaikki ammatilliset tutkinnot eli perus-, ammatti- ja erikoisammattitutkinnot perustuvat työelämän osaamistarpeisiin. Muutostarpeita tutkintoihin aiheuttavat työelämän muutokset ja ammattien kehittyminen. Ammatillinen perustutkinto antaa laaja-alaiset ammatilliset perusvalmiudet kunkin alan eri tehtäviin sekä yhden erikoistuneemman työelämässä tarvittavan osaamisen jollakin tutkinnon osa-alueella. (OPH 2016c.)

2.1 Tutkinnon perusteet

Perustutkinnon perusteet määräävät sekä ammatillisen perustutkinnon, että näyttötutkintona suoritettavan koulutuksen tutkintovaatimukset ja tutkinnon sisällön. Tutkinnon perusteiden pohjalta koulutuksen järjestäjä laatii ammatillisen peruskoulutuksen opetussuunnitelman. Näyttötutkinto muotoisessa koulutuksessa koulutuksen järjestäjä suunnittelee valmistavan koulutuksen sisällön ja näytöt tutkinnon perusteiden mukaan. (OPH 2016d.)

Tutkinnon perusteet määräävät tutkinnon ja eri osaamisalojen tavoitteet, tutkinnon muodostumisen, tutkintonimikkeet, tutkinnon osien ammattitaitovaatimukset tai osaamistavoitteet, tutkinnon osien arvioinnin kohteet ja arviointikriteerit sekä ammatillisten tutkinnon osien osalta myös ammattitaidon osoittamistavat. Ammatillisiin tutkinnon osiin on kirjattu ammattitaitovaatimukset ja yhteisiin tutkinnon osiin osaamistavoitteet, jotka on määritelty oppimistuloksina (tiedot, taidot, osaaminen/pätevyys). Arvioinnin kohteita ammattiosaamisen näytöissä on neljä: työprosessin hallinta, työ-

välineiden, -menetelmien ja materiaalien hallinta, työn perustana olevan tiedon hallinta ja elinikäisen oppimisen avaintaidot. (OPH 2016d.)

2.2 Osaamispisteet

Syksy 2015 toi ammatilliseen koulutukseen useita muutoksia, joista yksi oli opintoviikkojen muuttuminen osaamispisteiksi. Aikaisemmin yksi opintoviikko on ollut 40 tuntia, josta lähiopetusta n. 30 tuntia. Nykyisin yhden opintoviikon katsotaan vastaavan 1,5 opintopistettä, vaikka varsinaista aikamäärettä ei enää olekaan. Yksi osaamispiste on keskimäärin opiskelijan 18 tunnin työpanos ja se voi sisältää lähi- ja etäopetusta sekä itsenäistä opiskelua (Opiskelijan opas 2016).

Eri tutkintojen rakenne ja ammattitaitoa täydentävät opinnot määräytyvät valtioneuvoston asetuksen mukaan. Kaikkiin ammatillisiin perustutkintoihin kuuluu 180 osp, joka muodostuu ammatillisista tutkinnonosista 135 osp, yhteisistä tutkinnon osista 35 osp, vapaasti valittavista tutkinnonosista 10 osp ja mahdollisesti tutkintoa yksilöllisesti laajentavista tutkinnonosista. Tutkinnon suorittaminen ei ole nykyisin enää aikasidonnainen, vaan se riippuu opiskelijan etenemistahdista, aiemmista opinnoista (esim. lukio-opinnot) ja työkokemuksesta. (OPH 2016e.)

Tutkintoihin tulee sisältyä vähintään 30 osp työssäoppimista. Osa perustutkinnon vaatimasta ammattitaidosta opitaan työssäoppimispaikoissa oppilaitoksen ulkopuolella. Työssäoppimisen kautta oppimista tapahtuu työpaikoilla aidossa työympäristössä. Oppilaitos tekee kirjallisen sopimuksen työssäoppimisesta työnantajan kanssa ja opiskelija osallistuu työssäoppimisjaksojen suunnitteluun toteutukseen ja arviointiin yhdessä opettajan ja työnantajan kanssa. (OPH 2016f.)

2.3 Oppimisen arviointi

Syksyllä 2015 tapahtuneen muutoksen myötä opettajien oli muutettava ajatusmalliaan opiskelijoiden arvioinnin suhteen. Numeraalista arviointia ei enää tehdä opetustunneilla ja kokeilla, vaan opetuksen on oltava oppimiskeskeistä ja opiskelijalähtöistä. Opettajien ja työssäoppimisen aikana työpaikkaohjaajan tehtävänä on arvioida ja antaa palautetta opiskelijan oppimista ja osaamisen kehittymisestä opiskelun aikana. Oppimista tulee arvioida antamalla opiskelijalle suullista ja kirjallista palautetta. Oppimisesta ei anneta siis numeraalista arviointia, joten se ei vaikuta tutkintotodistuksen arvosanoihin. Oppimisen arviointi dokumentoidaan sovitulla tavalla esimerkiksi henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan. (Arvioinnin opas 2015, 39 - 40.)

Ammattitaidon oppimisella ja ammatillisen identiteetin kehittämisellä tarkoitetaan aikaisempien tietojen, ajatus- ja toimintamallien täydentämistä ja uudelleenjärjestämistä. Oppimisen arvioinnin tarkoituksena on tukea opiskelijan yksilöllistä tapaa jäsentää, hankkia, käsitellä ja arvioida opetuksessa saatua tietoa ja taitoa. Jokaisen opiskelijan lähtötilanne on erilainen ja tämä vaikuttaa hänen kykyynsä hahmottaa ja vastaanottaa uutta tietoa. Opettaja voi tukea arvioinnin kautta opiskelijan ammatillista kasvua kohti työelämän edellyttämää ammattitaitoa. Opiskelija tarvitsee keskustelua ja palautetta

oppimisestaan kokeneiden työntekijöiden ja opettajien kanssa. Opiskelijalle tulee antaa mahdollisuus kehittää toimintaansa saamansa palautteen jälkeen. (Arvioinnin opas 2015, 39 - 40.)

Opiskelijan oppimista arvioidaan, kun hän opiskelee perustutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimusten ja osaamistavoitteiden mukaisesti. Oppimisen arviointi on opiskelijan oppimisen etenemisen seuraamista tukemalla ja ohjaamalla näiden vaatimusten ja tavoitteiden saavuttamiseksi sekä opiskelijan itsearviointitaidon kehittämistä. Tämän arvioinnin perusteella tehdään tarvittavia muutoksia opetukseen ja oppimisen tukemiseen. Oppimisen arvioinnin tarkoituksena on kertoa opiskelijalle mitä hän jo osaa ja mitä pitää vielä oppia, jotta hän pääsee tutkinnon vaatimiin ammattitaitovaatimuksiin ja osaamistavoitteisiin. Kun opiskelija on saavuttanut nämä tavoitteet, hän osoittaa osaamisensa yleensä ammattiosaamisen näytöillä, joissa hänen osaamisensa arvioidaan. (Arvioinnin opas 2015, 39.)

2.4 Osaamisen arviointi

Osaamisen arviointiin siirrytään sen jälkeen, kun opiskelija on saanut oppia asioita riittävästi oppilaitoksessa tai työelämässä. Opiskelijan osaamista voidaan arvioida sen jälkeen, kun hänellä on ollut ensin mahdollisuus oppia perustutkinnon perusteiden mukaiset ammattitaitovaatimukset ja osaamistavoitteet. Osaamista arvioitaessa pyritään arvioimaan isojen kokonaisuuksien hallintaa, ei vain pienten osien osaamista. (Arvioinnin opas 2015, 46.)

Osaamisen arviointi tapahtuu nykyisin pääasiassa ammattiosaamisen näytöillä ja näytöt suoritetaan useimmiten työssäoppimispaikoilla. Työssäoppimisyksikön loppupuolella opiskelija osoittaa käytännön työssä hankkimansa osaamisen ammattiosaamisen näytöllä. Näytöillä arvioidaan, kuinka hyvin opiskelija on saavuttanut työelämän edellyttämän ammattitaidon. Näyttöjen kautta osaamista arvioidaan useamman kerran opintojen aikana. (OPH 2016g.)

Tutkinnon perusteet määräävät näyttöjen tavoitteet ja arviointiperusteet. Näyttöjen suorittamisesta annetaan erillinen näyttötodistus, joka on osa tutkintotodistusta. Näytöt on otettu käyttöön jo vuonna 2006 ja ne on suunniteltu yhteistyössä elinkeino- ja työelämän kanssa. (OPH 2016g.)

2.4.1 Arvioinnin kohteet ja arviointikriteerit

Tutkinnon osien ammattitaitovaatimukset ja yhteisten tutkinnon osien osaamistavoitteet sekä arvioinnin kohteet ja arviointikriteerit määritellään ammatillisten perustutkintojen perusteissa. Arviointiasteikkona käytetään tyydyttävä 1, hyvä 2 ja kiitettävä 3. Osaamistavoitteet määritellään oppimistuloksina (tiedot, taidot, osaaminen tai pätevyys). Koulutuksen järjestäjä ei saa omassa opetussuunnitelmassaan muuttaa perustutkintojen perusteisiin määriteltyjä ammattitaitovaatimuksia ja yhteisten tutkinnon osien osa-alueiden osaamistavoitteita, arvioinnin kohteita ja arviointikriteereitä. Tämä on tärkeää, jotta arviointi on yhtenäistä siitä huolimatta, missä oppilaitoksessa opiskelija on tutkintonsa suorittanut. (Arvioinnin opas 2015, 43.)

Ammatillisten tutkinnon osien arvioinnin kohteisiin kuuluvat työprosessin, työvälineiden, menetelmien ja materiaalin sekä työn perustana olevan tiedon ja elinikäisen oppimisen avaintaitojen hallinta. Työprosessin hallinnassa arvioidaan työkokonaisuuden toteutumista eli sitä miten opiskelija osaa suorittaa työvaiheet oikeassa järjestyksessä. Lisäksi arvioidaan kykyä suunnitella omaa työtään, itsenäisyyttä ja vastuullisuutta työn toteuttamisessa, kykyä arvioida työnsä onnistumista ja kehittää omaa toimintaansa. Myös mahdollinen työsuunnitelman tekeminen arvioidaan tässä kohdassa. (Arvioinnin opas 2015, 43.)

Työmenetelmien, -välineiden ja -materiaalin hallinnassa arvioidaan miten opiskelija osaa työskennellä erilaisilla työmenetelmillä, kuinka hän käyttää työhönsä kuuluvia työvälineitä ja koneita sekä tarvittavaa työmateriaalia. Kolmas arviointikohde on työn perustana olevan tiedonhallinta. Siinä opiskelija osoittaa, miten hän osaa käytännön töissä soveltaa hankkimaansa tietopohjaa, joka kuhunkin työvaiheeseen liittyy. Opettajan on huomioitava opetuksessaan, että kaikki se tietopohja, joka opetetaan, on työn tekemisessä tarvittavaa tietoa. Hänen on myös opetettava ne käytännön työvaiheet, joissa opetetun tietopohjan osaaminen näkyy. (Arvioinnin opas 2015, 43.)

Yksi tärkeä arviointikohde on elinikäisen oppimisen avaintaidot, joilla tarkoitetaan valmiuksia, joita edellytetään jatkuvaan oppimiseen, tulevaisuuden ja uusien tilanteiden haltuunottoon sekä työelämän muuttuviin olosuhteisiin. Elinikäisen oppimisen avaintaidot kuvastavat siis opiskelijan kykyä selviytyä erilaisista tilanteista ja ne lisäävät myös ammattisivistystä sekä kansalaisvalmiuksia. Näiden valmiuksien avulla opiskelijat voivat seurata yhteiskunnassa ja työelämässä tapahtuvia muutoksia sekä toimia muuttuvissa olosuhteissa. (OPH 2016h.) Elinikäisen oppimisen avaintaitoihin katsotaan kuuluvan oppiminen ja ongelmanratkaisu, vuorovaikutus ja yhteistyö, ammattietiikka sekä terveys, turvallisuus ja toimintakyky (Arvioinnin opas 2015, 44).

2.4.2 Ammattiosaamisen näyttöjen toteuttaminen

Ammattiosaamisen näytössä opiskelija osoittaa osaamisensa tekemällä käytännön töitä. Näytöt pitäisi toteuttaa aidoissa työelämän ympäristöissä aina, kun se vain on mahdollista. Näytöillä pitää arvioida kaikki ammatilliset tutkinnon osat sekä valinnaiset ja vapaasti valittavat tutkinnonosat, mikäli ne ovat ammatillisia. Myös joitain yhteisiä tutkinnon osien osa-alueita voidaan arvioida ammattiosaamisen näytön yhteydessä. Koulutuksen järjestäjä on vastuussa siitä, että ammattiosaamisen näytöllä osoitetaan kattavasti perustutkinnon perusteissa edellytetyt ammattitaitovaatimukset, arvioinnin kohteet ja arviointikriteerit. (Arvioinnin opas 2015, 49.)

Ammattiosaamisen näytöt on tarkoitettu arviointimenetelmäksi koko koulutuksen ajalle. Ne eivät ole siis mitään loppukokeita opintojen loppuvaiheessa. Työssäoppimisen aikana opiskelijalla tulee myös olla mahdollisuus oppia ammattitaitovaatimusten mukaisesti ennen kuin hänen osaamistaan arvioidaan ammattiosaamisen näytöllä. Mitään aikarajaa näytön kestolle ei ole asetettu, vaan oleellista on, että opiskelijan osaamisesta saadaan luotettavaa tietoa, jonka perusteella voidaan antaa arvonsa osaamisesta. (Arvioinnin opas 2015, 49.)

Näytön arvioivat siihen nimetyt henkilöt, jotka ovat perehtyneet arvioinnin perusteisiin. Olennainen osa näytön arviointia on näytön jälkeen käytävä arviointikeskustelu, johon osallistuvat yleensä opiskelija, työpaikkaohjaaja ja opettaja. Arviointikeskustelun tarkoituksena on päästä yhteisymmärrykseen opiskelijan osaamisesta ja luoda hyvät edellytykset opiskelijan oppimiselle tulevaisuudessa. Opiskelijan virheitä ei tule korostaa, vaan keskustellaan hänen kokemuksista, vahvuuksista ja osaamisen tasosta sekä siitä, mitä hän jo osaa ja mitä hän voisi tehdä toisin. Keskustelun tarkoitus on ohjata opiskelijaa kehittämään osaamistaan ja työskentelyään. Opettajan tehtävänä on varmistaa, että keskustelu käydään perustutkinnon perusteiden mukaisesti. (Arvioinnin opas 2015, 50 – 51.)

3 YLÄ-SAVON AMMATTIOPISTO

Olen toiminut hevostalouden lehtorina Ylä-Savon ammattiopistossa 13 vuotta ja sen työkokemuksen avulla syntyy opinnäytetyöni. Ylä-Savon koulutuskuntayhtymä on kahdeksan yläsavolaisen kunnan omistama koulutuksen järjestäjä ja sen omistama Ylä-Savon ammattiopisto toimii koulutuksen käytännön toteuttajana. Opetustoiminta on aloitettu vuonna 1964. Henkilökuntaa koulutuskuntayhtymällä on hieman alle 300, joista opettajia noin 180. Ammattiopiston perusajatuksena on kouluttaa monipuolisia osaajia työelämään, joko uusia ammattilaisia kouluttaen tai aiempaa osaamista täydentäen. Ylä-Savon ammattiopisto kehittää alueen osaamista yhteistyössä elinkeinoelämän ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa. Edistämällä alueen ihmisten osaamista ja ammattitaitoa turvataan Ylä-Savon alueen elinvoimaisuus. (Ysao 2013, 3).

Ylä-Savon ammattiopiston koulutusaloina ovat luonnonvara-ala, palvelualat sekä tekniikka ja liikenne. Ammatillisessa peruskoulutuksessa opiskelijoita on noin 1200 ja he voivat opiskella lähes 30 ammattiin. Opiskelijat voivat opiskella kaksoistutkinnon, joko lukion tai toisen ammatillisen tutkinnon, Mahis-opintojen kautta. Ammattiopisto tarjoaa ohjaavaa ja valmistavaa koulutusta sekä valmentavaa ja kuntouttavaa opetusta. Opiskelujen jälkeen jatko-opintomahdollisuudet ovat hyvät. Aikuiskoulutusta on vuosittain noin 600 ja oppisopimusopiskelijoita noin 300. He voivat opiskella perus-, ammatti tai erikoisammattitutkintoja. (Ysao 2013, 3).

3.1 Luonnonvara-ala

Luonnonvara-alalle Ylä-Savon ammattiopistossa voi opiskella Peltosalmen ja Hingunniemen toimipaikeissa. Peltosalmella voi opiskella maaseutuyrittäjän ja eläintenhoitajan perustutkinnot. Kiuruvedellä sijaitsevassa Hingunniemessä (kuva 1) voi opiskella hevostalouden perustutkinnon sekä perus-, että aikuiskoulutuksena. Suuntautumisvaihtoehdot ovat hevostenhoitaja ja ratsastuksenohjaaja. Näiden lisäksi aikuiskoulutuksena voi opiskella hevostentalmentajan ammattitutkinnon (ravivalmentus/valjasseppä/hevoshieroja), kengitysseppän ja ratsastuksenopettajan ammattitutkinnon sekä tallimestarin erikoisammattitutkinnon. Myös joitain ammattitaitoa täydentäviä lyhytkursseja järjestetään. Hingunniemessä toimii kesäisin oriasema. (Ysao 2016).

KUVA 1. Hevostalouden koulutusta järjestetään Hinguniemessä. (Kettunen 2015.)

3.2 Hevostalouden perustutkinto

Hevostalouden perustutkinnon voi suorittaa ammatillisena perustutkintona, jolloin se muodostuu ammatillisista tutkinnoista (135 osaamispistettä), yhteisistä tutkinnon osista (35 osaamispistettä) ja vapaasti valittavista tutkinnon osista (10 osaamispistettä). Koko tutkinnon laajuus on 180 osaamispistettä. Opiskelijalle voidaan yksilöllisesti sisällyttää perustutkintoon tätä enemmän tutkinnon osia, jos se on tarpeellista opiskelijan ammattitaidon syventämisen, työelämän alakohtaisten tai paikallisten ammattitaitovaatimusten kannalta. Mikäli tutkinto suoritetaan näyttötutkintoperusteisena, se muodostuu pelkästään ammatillisista tutkinnon osista. Tutkintonimikkeet hevostalouden perustutkinnossa ovat hevostenhoitaja ja ratsastuksenohjaaja. (Hevostalouden pt 2014, 1.)

3.2.1 Hevostenhoitaja

Hevostenhoitajan tutkinnossa pakollisia ammatillisia tutkinnon osia on 75 osp, joka muodostuu seuraavasti: hevostenhoito ja hyvinvoinnista huolehtiminen (15 osp), yrittäminen hevostalouseläällä (20 osp), tallin ja talliympäristön hoitaminen (15 osp) sekä ratsastaminen ja raviurheilu (25 osp). Valinnaisia ammatillisia tutkinnon osia hevostenhoitaja valitsee 60 osp, joista muodostuu suuntaaminen tutkintoon. Suuntautumisvaihtoehtoja voivat olla ravihevosten hoitamien, ratsuhevosien peruskouluttaminen, hevospikasvatus, hevosharrastepalvelujen tuottaminen, kengittäminen ja hevovarusteiden valmistaminen. Opiskelija voi halutessaan valita mitä tutkinnoista tahansa ja muodostaa näin oman suuntautumisensa. (Hevostalouden pt 2014, 2.)

Yhteisiä tutkinnon osia opintoihin sisältyy 35 osp. Nämä koostuvat seuraavasti: viestintä ja vuorovaikutusosaaminen 11 osp, matemaattis-luonnontieteellinen osaaminen 9 osp, yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittava osaaminen 8 osp sekä sosiaalinen ja kulttuurinen osaaminen 7 osp. Vapaasti valittavia tutkinnon osia on 10 osp ja nämä voivat koostua esim. ammatillisista tutkinnon osista, yhtei-

sistä tutkinnon osista, lukio-opinnoista ja työkokemuksen kautta hankitusta yksilöllisestä tutkinnon osasta. (Hevostalouden pt 2014, 4 - 5.)

3.2.2 Ratsastuksenohjaaja

Ratsastuksenohjaajan tutkinnossa pakollisia ammatillisia tutkinnon osia on 110 osp, joka muodostuu seuraavasti: hevostenhoito ja hyvinvoinnista huolehtiminen (15 osp), yrittäminen hevostalouselalla (20 osp), tallin ja talliympäristön hoitaminen (15 osp), ratsastaminen ja ajaminen (25 osp), ratsastuksenohjaajan ratsastaminen (15 osp), ratsuhevosten kouluttaminen ja ratsastuskoulussa työskenteleminen (15 osp) sekä ratsastuksen ohjaaminen (20 osp). (Hevostalouden pt 2014, 3.)

Valinnaisia tutkinnonosia ratsastuksen ohjaaja valitsee 25 osp. Näitä voivat olla esim. hevosurheilun lajeissa toimiminen, ratsastustaidon kehittäminen, hevosen kanssa luonnossa liikkumien ja erityisryhmien hevospalvelujen avustaminen. Yhteiset tutkinnon osat ja vapaasti valittavat tutkinnon osat muodostuvat samoin kuin hevostenhoitajan tutkinnossa. (Hevostalouden pt 2014, 3 - 5.)

4 RAVIHEVOSTENHOITAJAN AMMATTIOSAAMISEN NÄYTÖT

Tarkastelen opinnäytetyössäni hevostenhoitajan tutkinnon ravihevosten hoitamisen suuntautuneen opiskelijan ammattiosaamisen näyttöjä. Uusien, syksyllä 2015 käyttöön otettujen näyttöjen, suunnittelu aloitettiin Hingunniemessä keväällä 2015 nimeämällä eri tutkinnonosat vastuupettajille. Minun vastuulle tulivat valinnaisista tutkinnonosista ravihevosten hoitaminen, eri-ikäisten ravihevosten hoitaminen sekä näyttely- ja kilpahevosten hoitaminen. Toiselle raviopettajalle tulivat vastuulle kilpahevosten hoitaminen ja ravitalilla työskenteleminen sekä ravihevosten ajaminen. Tässä yhteydessä laadimme tutkinnonosille uudet toteuttamissuunnitelmat, joista selviää, mitä kyseinen tutkinnonosa pitää sisällään ja miten se on suunniteltu toteutettavaksi.

Uudet ammattiosaamisen näytöt suunnittelimme ja otimme käyttöön syksyllä 2015. Jokainen vastuupettaja suunnitteli vastuullaan olevaan tutkinnonosaan liittyvät näytöt. Hän käytti tarvittaessa muiden opettajien apua, mikäli näyttöihin kuului toisen opettajan erikoisala, kuten esim. ratsastus, raviurheilu tai kengitys. Tutkinnon osa voi sisältää useamman osanäytön tai pelkästään yhden kokonäytön, josta opiskelija saa arvosanan. Suunnittelutyössä käytimme apuna jo olemassa olevia näyttöperusteisen tutkinnon näyttöjä, mutta muokkasimme niitä paremmin ammattiosaamisen näyttöihin sopiviksi. Näyttöperusteisen koulutuksen näytöissä oli esim. paljon kirjallisia ennakkotehtäviä, jotka eivät sopineet ammattiosaamisen näyttöihin, koska niissä osaaminen pyritään osoittamaan työtä tekemällä.

Tutkinnon perusteet määräävät ammattitaidon osoittamistavat ja sen mukaan opiskelija osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytöissä. Näytössä työtä tehdään siinä laajuudessa, että opiskelijan osoittama osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä. Tarvittaessa näyttöä voiaan jatkaa toisessa työpaikassa, työ-

kohteessa tai muussa paikassa niin, että osaamisen osittamisen kattavuus varmistuu. Niiltä osin kun tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida ammattiosaamisen näytössä työtä tekemällä kattavasti osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla. (Hevostalouden pt 2014, 9.)

4.1 Pakolliset opinnot

Ravihevosten hoitajan pakollisiin opintoihin kuuluvia pakollisia ammatillisia tutkinnon osia ovat hevostenhoito ja hyvinvoinnista huolehtiminen, yrittäminen hevostalouselalla tallin ja talliympäristön hoitaminen sekä ratsastaminen ja raviurheilu. Näiden tutkinnon osien ammattitaitovaatimukset pitävät sisällään hevosten perushoitoon ja tallilla työskentelyyn tarvittavat taidot. Hevosten liikuttaminen ajaen ja ratsastaen, terveydenhoito, kengittäminen perustiedot ja – taidot hankitaan myös näissä tutkinnonosissa. Hevosyrittämisen perusteisiin perehtyvät kaikki opiskelijat varsin laajasti.

Aikaisemmin vain yrittämisestä hevostalouselalla oli oma näyttönsä, jonka opiskelijat suorittivat opintojen yhteydessä oppilaitoksella. Muista tutkinnon osista näyttöarvosana tuli viikon tallityöjaksosta työssäoppimispaikalla. Tutkinnonosan arviointiin vaikuttivat opettajien antamat arvosanat koululla suoritetuista opinnoista. Koska uuden arvioinnin myötä opettajat arvioivat vain oppimista suullisesti ja suoritusmerkinnöin, oli ammattiosaamisen näytöistä saatava mahdollisimman hyvin koko osaamista arvioivia. Pakollisten tutkinnon osien näyttöjä oli suunnittelemassa lähes kaikki hevostalouden ammattiopettajat.

4.1.1 Hevostenhoito ja hyvinvoinnista huolehtiminen

Tutkinnon osan hevostenhoito ja hyvinvoinnista huolehtiminen ammattitaitovaatimukseen kuulu se, että opiskelija osaa sitoutua hevosten hoitoon, pukeutua työtehtävään, tehdä hevostenhoidon työt ja noudattaa asetettuja kustannustavoitteita (kuva 2). Hän osaa huolehtia hevosen puhtaudesta, hyvinvoinnista, ruokinnasta ja puhdistaa karsinat. Opiskelija pystyy tekemään hevosten kausittaisen hoidon suunnitelmia ja toteuttaa niitä saamiensa ohjeiden mukaan. (Hevostalouden pt 2014, 5 - 6.)

KUVA 2. Hevostenhoitajalta vaaditaan sitoutumista hevosten hoitoon ja hyvinvoinnista huolehtimiseen. (Kettunen 2015.)

Hän osaa ottaa huomioon työssään hevosen tuotantoympäristölle ja käsittelylle asettamat vaatimukset. Opiskelija osaa huolehtia eri-ikäisten hevosten hyvinvoinnista sisäruokinta- ja laidunkaudella, pihatossa, vierastallissa sekä kuljetuksessa. Hän tunnistaa hevosen annettujen tuntomerkkien perusteella, osaa taluttaa ja käsitellä hevosia joka päiväisissä tallirutiineissa, tehdä hevosen rutiininomaisen terveydentilan seurannan, tunnistaa hevosten ruokintaperäisten ongelmien oireet, antaa ensiapua ja kutsua tarvittaessa asiantuntija-apua. (Hevostalouden pt 2014, 6.)

Kengitykseen liittyen opiskelijan tulee osata tarkastaa hevosen kavioiden ja kengityksen kunto sekä ottaa huomioon erilaisten alustojen vaikutukset hevosen turvalliseen liikkumiseen. Hän osaa vaihtaa hokit sekä irrottaa ja kiinnittää kengän. Hänen tulee huomioida muut työntekijät ja ylläpitää työhyvinvointia, hän ottaa työssään huomioon toiminnan turvallisuuden ja vastuullisuuden sekä eläinten pitoon liittyvät voimassa olevat säädökset ja edistää kestävä kehityksen toimintatapoja. (Hevostalouden pt 2014, 6.)

Ammattiosaamisen näytön yleiskuvauksessa sanotaan, että opiskelija osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä tekemällä hevostenhoitotöitä ja työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä (Hevostalouden pt 2014, 9). Näyttöjä suunniteltaessa ammattiosaamisen näyttö jaettiin kahteen osanäyttöön. Ensimmäinen osanäyttö on hevostenhoitotöiden tekeminen. Se on tarkoitus suorittaa toisena opiskeluvuotena työssäoppimispaikalla. Joissain tapauksissa näyttö on mahdollista tehdä myös oppilaitoksessa.

Toisen osanäytön kuvauksena on: kengän irrottaminen, kavion tarkastus ja kengän takaisin kiinnittäminen, anatomian tuntemus, terveyden edistäminen ja hevosten lääkitseminen. Tästä näytöstä ainakin kengityksen osuus on järkevintä suorittaa oppilaitoksella, koska harvalla työssäoppimispaikalla opiskelijan annetaan kengittää. Kuluneena lukuvuotena (2015 – 16) anatomian, terveydenhoidon ja lääkinnän osuuden näyttö on myös pidetty oppilaitoksella. Molempia näyttöjä on ollut vastaanottamassa kyseisten ammattiaineiden opettajat.

Tänä keväänä toisen osanäytön ongelmaksi muodostui se, että suurin osa ensimmäisen vuoden opiskelijoista oli valmis suorittamaan kengityksen osuuden, mutta heille ei ollut annettu vielä kaikkea opetusta terveydenhoidosta ja lääkinnästä. Niinpä jouduimme pitämään osanäytön osanäyttöjä, koska kengityksen osuutta ei ollut järkevää jättää syksyyn, sillä kengityksen työvaiheet olivat nyt tuoreessa muistissa opiskelijoilla. Selkeä vuosisuunnitelma olisi myös auttanut opetettavien aineiden ja näyttöjen suunnittelussa, jotta koko osanäyttö olisi voitu pitää kerralla. Yksi mahdollisuus olisi kengityksen erottaminen omaksi osanäytökseen. Tämä mahdollistaisi myös paremmin anatomian, terveydenhuollon ja lääkinnän näytön viemisen työssäoppimispaikoille, joissa kengityksen osuutta ei yleensä pystytä suorittamaan.

4.1.2 Yrittäminen hevostalosalalla

Yrittäminen hevostalosalalla tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset ovat varsin laajat. Ammattitaitovaatimusten mukaan opiskelija osaa ottaa huomioon toiminnan vastuullisuuden tuottaessaan hevostalous- ja maaseutupalveluja. Hän arvostaa ammattiaan sekä maaseudun elinvoimaisuuden ja kulttuurin edistämistä sekä kehittää liikeideoita ja perustaa yrityksen. Hän osaa hakea tietoa alalta ja elinkeinoaan koskevista määräyksistä ja lainsäädännöstä, suunnitella tuotannon ja toiminnan kannattavuutta, järjestää rahoituksen ja vertailla investointien kannattavuutta. (Hevostalouden pt 2014, 10.)

Opiskelija osaa huolehtia hevostalosalan yrityksen tuotantotukien hausta, laatia hevostalosalan yrityksen veroilmoituksen, kilpailuttaa ja laatia tarjouksia sekä markkinoida ja hinnoitella tuotteita ja palveluja. Hän osaa ottaa huomioon yrittämiseen liittyviä riskejä, toimia työnantajana tai työntekijänä, verkostoitua muiden yrittäjien kanssa, toimia yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa, seurata alansa kehitystä ja yhteistyömahdollisuuksia. Opiskelija osaa myös käyttää työterveyshuollon palveluja ja edistää kestävästä kehityksen toimintatapoja. (Hevostalouden pt 2014, 10.)

Näytön kuvauksessa opiskelija osoittaa osaamisensa tekemällä maatilan, maaseutuyrityksen tai muun yrityksen kehittämis- tai liiketoimintasuunnitelman. Tarkempi näytön kuvaus pitää sisällään kolme osa-aluetta, joista ensimmäisenä liiketoiminta- tai kehittämissuunnitelma hevostalosalalle, jossa tultava vähintään seuraavat asiat esille:

- Liikeidea
- Toiminnan kuvaus sekä prosessikaavio
- SWOT
- Tuotannon ja toiminnan kannattavuus: Yrityksen toiminnan kannalta tärkeimmät laskelmat, vähintään katetuottolaskelma, tuotantokustannuslaskelma tai vastaava ja niiden analysointi, investointilaskelma ja luettelo, hinnoittelulaskelma
- Rahoituksen järjestäminen, rahoitussuunnitelma, rahoituslaskelma, erilaisten tukimuotojen hyödyntäminen (esim. tuotanto- ja yritystuet)
- Markkinointi (markkinointisuunnitelma)
- Yrityksen sidosryhmät ja verkostot
- Työssä jaksaminen
- Riskianalyysi
- Henkilöstön hallinta ja johtaminen

Toiseksi kokonaisuudesta pitäisi tulla esille seuraavat asiat:

- Yrityksen perustaminen: ilmoitukset, määräykset, lainsäädäntö
- Liitteet työhön: lasku (alv), tarjouksen laatiminen, kirjanpidon laatiminen ja tilinpäätösten analysointi

Kolmantena osiona on haastattelu liiketoimintasuunnitelmasta ja siihen liittyvistä yritystoiminnan asiakokonaisuuksista (mm. verotus, maaseudun nykytilanne, hevostalouden merkitys Suomessa,

laatu- ja ympäristöasiat). Näyttöympäristönä on oppilaitos, koska näin kattavan kirjallisen näytön tekemiseen opiskelija tarvitsee hyvin todennäköisesti opettajan apua. Usein suunnitelmat ja laskelmat tehdään kuvitteelliselle yritykselle, jossa voi kuitenkin olla tuttu talli tai työssäoppimispaikan talliyri- tys esimerkkinä.

4.1.3 Tallin ja talliympäristön hoitaminen

Tutkinnon osan tallin ja talliympäristön hoitaminen ammattitaitovaatimuksien opiskelija osaa pukeutua työtehtävään, tehdä tallin työt ja noudattaa asetettuja kustannustavoitteita. Hän osaa hoitaa talliympäristön sekä tarhat ja urheilualueet ja huolehtia työtehtäviinsä kuuluvasta hevosalan yrityksen jätehuollosta. Opiskelija osaa tehdä tallin kausittaisen hoidon suunnitelmien ja saamiensa ohjeiden mukaan, käyttää tallin ja talliympäristön päivittäisissä ja kausittaisissa töissä tarvittavia koneita, teknisiä laitteita ja työkaluja kuten traktoria sekä juomakuppien ja aitojen korjauksessa tarvittavia työkaluja (kuva 3) . Hän osaa hoitaa laitumia, ajaa traktoria, seurata alan tapahtumia ja hankkia tietoa alasta keskeisimmistä lähteistä. (Hevostalouden pt 2014, 14.)

KUVA 3. Opiskelija osaa käyttää mm. raivaussahaa talliympäristön hoitoon. (Kettunen 2016a.)

Opiskelija osaa huomioida muut työntekijät, ylläpitää työhyvinvointia, käyttää henkilökohtaisia suo- jaimia, ottaa huomioon työturvallisuusnäkökohdat ja ottaa työssään huomioon toiminnan turvallisuus- den ja vastuullisuuden. Hän pystyy arvioimaan hevostalouden tuotantomuotoja, osaa toimia hevo- sen elinkaaren mukaan varsomisesta loppusijoitukseen ja edistää kestävä kehityksen toimintatapo- ja. (Hevostalouden pt 2014, 14 - 15.)

Näytön kuvauksessa opiskelija osoittaa osaamisensa tekemällä töitä tallissa ja talliympäristössä. Hin- gunniemessä ammattiosaamisen näyttö on jaettu kolmeen osanäyttöön. Ensimmäiseen osanäyttöön kuuluu tallitöiden tekeminen, johon sisältyy korjaustehtävä tallissa ja haastattelu tallin korjaustoista ja kustannuksista. Näyttöön kuuluu myös tarha-aidan korjaaminen ja haastattelu jätteiden lajittelus- ta ja jatkokäsittelystä sekä haastattelu tarhojen, laitumien ja talliympäristön hoitamisesta.

Toinen osanäyttö pitää sisällään traktorilla työskentelyn työpareittain. Opiskelija osoittaa traktorin turvallisen ajamisen, työkoneiden ja perävaunujen kiinnityksen ja irrotuksen. Kolmanteen osanäyttöön kuuluu hevosen varustaminen kuljetukseen ja lastaus sekä haastattelu rehuntuotannosta, hevoskasvatuksesta ja hevosjalostuksen periaatteista ja niihin liittyvistä tunnusluvuista. Opiskelijan on myös suoritettava Eviran hyväksymä eläinkuljettajalupatentti.

Nämä näytöt opiskelijan pitäisi pystyä suorittamaan viimeistään toisen vuoden syksyllä koululla suoritettavan kesätyöjakson käytyään. Traktorilla ajamista tulee heti ensimmäisenä syksynä ja kertauksena vielä toukokuussa, joten siihen liittyvän osanäytön voisi suorittaa aikaisemminkin. Rehuntuotantoon liittyvän haastattelun olisi minusta luontevampaa olla ensimmäisessä osanäytössä, koska siellä selvitetään myös opiskelijan tietämystä tarhojen, laitumien ja talliympäristön hoitamisesta.

Traktorilla ajamisen näyttö on suunniteltu oppilaitoksessa tehtäväksi, koska harvalla työssäoppimispaikalla opiskelija pääsee tekemään konetöitä. Ensimmäisen ja kolmannen osanäytön voi tehdä tilanteesta ja opiskelijasta riippuen oppilaitoksessa tai työssäoppimispaikalla. Työssäoppimispaikalla tehtäessä voisi olla hyvä, jos opettaja olisi mukana näytön vastaanotossa, mikäli näyttö sisältää haastatteluja. Käytännön näyttöjen vastaanottaminen onnistuu yleensä hyvin työpaikkaohjaajaltakin.

4.1.4 Ratsastaminen ja raviurheilu

Ratsastaminen ja raviurheilu tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset ovat hyvin monipuoliset ja liittyvät suurelta osin hevosten käyttöön eri työtehtävissä. Opiskelijan osaa pukeutua työtehtävään, hoitaa ja ruokkia hevosta kotona ja matkoilla. Hän osaa tehdä tallin ja hevostenhoidon työt ja noudattaa kustannustavoitteita, huoltaa kaikkia ajoon ja ratsastukseen tarvittavia perusvarusteita sekä yleisimmin käytettyjä lisä- ja erikoisvarusteita. (Hevostalouden pt 2014, 17 - 18.)

Opiskelija osaa valmistaa hevosen esittämistä varten sekä esittää hevosen, valjastaa hevosen eri käyttötarkoituksia varten ja ajaa opetettua hevosta. Hän pystyy toimimaan avustajana varsanopeuksessa ja juoksuttaa koulutettua hevosta. Opiskelija osaa satuloida hevosen sekä ratsastaa tahdisa ja tasapainossa koulutettua ratsuhevosta tai ajaa ravihevosta. Hän huomioi muut työntekijät, ylläpitää työhyvinvointia, ottaa työssään huomioon toiminnan turvallisuuden ja vastuullisuuden sekä edistää kestävästä kehityksen toimintatapoja. (Hevostalouden pt 2014, 17 - 18.)

Ammattiosaamisen näyttö on Hingunniemessä jaettu tässäkin tutkinnon osassa kolmeen osanäyttöön. Ensimmäisessä osanäytössä opiskelija siistii hevosen näyttelykuntoon ja esittää hevosen sekä juoksuttaa hevosen. Esittäminen ja juoksuttaminen on tehty aikuisilla ratsuhevosilla. Toisessa osanäytössä opiskelija saa valita esittääkö hän osaamisensa ajaen vai ratsastaen. Ajamisen näyttöön kuuluu hevosen valjastaminen silavaljastuksella ja ajaminen sekä varusteiden käyttöturvallisuuden tarkastaminen ja korjaustarpeen arvioiminen.

Ratsastamisen näyttöön kuuluu hevosen valmistaminen esittämiseen ja ratsastamiseen, hevosen esittäminen, satulointi ja ratsastus (ryhmässä) sekä varusteiden käyttöturvallisuuden tarkastaminen

ja korjaustarpeen arvioiminen. Tässä näytössä on minusta turhaan hevosen esittäminen, koska se tehdään jo ensimmäisessä osanäytössä juoksuttamisen yhteydessä. Tällaista päällekkäisyyttä eri näytöissä tulisi välttää.

Kolmas osanäyttö on varsan opetuksessa avustajana toimiminen (käsittely ja ohjasajo). Nämä kaikki näytöt opiskelijoiden pitäisi pystyä suorittamaan ensimmäisen vuoden keväällä tai viimeistään toisen vuoden syksyllä. Kaikki ajamiseen ja ratsastamiseen liittyvät opinnot on saatu tehtyä ensimmäisenä vuonna, mutta varsan opetusta on yleensä jatkettu vielä syksyllä, jotta opiskelijat pääsevät käsittelemään ja opettamaan myös 1,5 –vuotiaita varsoja. Nämä ovat yleensä hieman haastavampia, kuin keväällä opetettavat vuosikkaat varsat ja opiskelijat joutuvat näyttämään todellisen hevosten käsittelytaitonsa (kuva 4). Näyttö on näin ollen pidetty syksyllä. Ajamisen näytön suoritti suurin osa ensimmäisen vuoden opiskelijoista keväällä 2016.

KUVA 4. Opiskelijat toimivat avustajina varsanopetuksessa. (Kettunen 2015.)

Ratsastuksenohjaajille kuuluva ratsastamisen ja ajamisen tutkinnon osan näytöissä heidän tulee sekä ajaa, että ratsastaa, mikä olisi minusta hyvä hevosenhoitajillekin tässä vastaavassa ratsastaminen ja raviurheilu tutkinnon osassa. Lisäksi ratsastuksenohjaajien tulee osata talvityövaljastus (luokkivaljastus) (kuva 5), mikä olisi jopa tärkeämpi hevostenhoitajaopiskelijoille. Varsinkin hevosharrastepalvelujen tuottaja suuntautumisen valinnee voivat joutua asiakaspalveluajoon erilaisilla työvaljailla ja vielä nykyisinkin ravihevosiä valmennetaan talvisin reellä.

KUVA 5. Hevostenhoitajaopiskelijoidenkin olisi hyvä hallita luokkivaljastus. (Kettunen 2015.)

4.2 Valinnaiset suuntautumisopinnot

Erikoistuessaan ravihevosten hoitamiseen opiskelija on valittava ravihevosten hoitaminen (15 osp), eri-ikäisen ravihevosten valmentaminen (15 osp) ja kilpahevosten hoitaminen ja ravitallilla työskenteleminen (20 osp) tutkinnon osat. Lisäksi hän valitsee vähintään 10 osp muista valinnaisista tutkinnon osista. Ainut 10 osaamispisteen suuruinen kokonaisuus on peruskengityksen tekeminen, mutta valita voi myös muita tutkinnon osia, jotka ovat laajuudeltaan 15 osp. Tämä valinnainen tutkinnon osa voi koostua myös esim. muista ammatillisista opinnoista, ammattikorkeakoulu- tai yliopisto-opinnoista, ammatti- tai erikoisammattitutkinnosta tai yrityksessä toimimisesta. (Hevostalouden pt 2014, 3 - 4.)

Hingunniemessä ravihevosten hoitajaksi suuntautuneet ovat valinneet aikaisemmin ravihevosten ajamisen, näyttely- ja kilpahevosten hoitamisen ja nyt opiskelijoita näyttäisi kiinnostavan peruskengityksen tekeminen. Usein myös opiskelijat valitsevat vapaasti valittavat 10 osp ammatillisista valinnaisista. Mikäli opiskelija haluaa valita sellaisen valinnaisen tutkinnonosan, mitä ei pystytä oppilaitoksessa järjestämään, voi hän suorittaa sen työssäoppimalla. Tällainen tutkinnonosaa voi olla esim. hevossiitolassa työskenteleminen.

4.2.1 Ravihevosen hoitaminen

Ravihevostenhoitajan pakollinen valinnainen on ravihevosen hoitaminen, jonka ammattitaitovaatimukseen kuuluu se, että opiskelija osaa pukeutua työtehtävään, hoitaa ravihevosta, suunnitella ja toteuttaa ravitallin päivittäisen ja kausittaisen toiminnan sekä noudattaa sille asetettuja kustannustavoitteita. Hän osaa toimia ravihevosen vastuullisena hoitajana ravikilpailuissa (kuva 6) tai vastaavissa tapahtumissa, arvioida varusteiden sopivuutta ja huoltaa varusteita sekä tehdä peruskengityksen ravihevosille. (Hevostalouden pt 2014, 38.)

KUVA 6. Ravihevosten hoitajan pitää osata huolehtia myös kengityksestä kilpailumatkoilla. (Kettunen 2015.)

Opiskelija osaa ylläpitää tallin sisä- ja ulkotilojen siisteyttä, palvella asiakkaita, huomioida muut työntekijät ja ylläpitää työhyvinvointia. Hän ottaa työssään huomioon toiminnan turvallisuuden ja vastuullisuuden sekä edistää kestävä kehityksen toimintatapoja. (Hevostalouden pt 2014, 38.)

Ammattiosaamisen näytössä opiskelija osoittaa osaamisensa työskentelemällä ravitallilla. Ensimmäinen osanäyttö on peruskengityksen tekeminen (etu- tai takajalat). Tämä näyttö on suoritettu oppilaitoksella, koska kaikki opiskelijat eivät pääse kengittämään työssäoppimispaikoilla. Kengittämisen näytön on myös sijoitettava opintojen loppupuolelle, koska näyttöön vaadittava kengitystaito on ehkä vaativin osa-alue ravihevostenhoitajan osaamisesta.

Toinen osanäyttö soveltuu hyvin työssäoppimispaikalle, sillä se pitää sisällään ravitallin päivittäisten ja kausittaisten töiden tekemisen. Lisäksi siihen kuuluu hevosen esittelemine omistajalle (asiakaspalvelutilanne), hevosen hoitaminen ja valmistaminen raveihin/hiitille, varusteiden sovittaminen ja huoltaminen sekä haastattelu (tai työn ohessa) ravikilpailusäännöistä, järjestötoiminnasta ja kestävästä kehityksestä ravihevosten hoitamisessa. Mikäli opiskelija on suorittanut C – ajoluvan (ravikortin) (kuva 7), ei haastattelua ravikilpailusäännöistä ole enää erikseen tehty. Oppilaitoksessa otetuissa näytöissä hevosen esittelemine omistajalle on koettu liian teennäiseksi tilanteeksi. Työpaikalla tällainen asiakaspalvelutilanne toimii varmasti hyvin ja työnantajat tuntuvat kokevan erittäin tärkeäksi opiskelijoiden asiakaspalvelutaidot. Hevosen hoitamisen ja valmistamisen raveihin/hiitille, voisi rajata pelkästään hiittitilanteeseen, koska toisessa tutkinnon osassa tulee näytettäväksi raveissa hoitaminen.

KUVA 7. C – ajoluvan suoritettuaan opiskelija voi kilpailla ravikilpailuissa. (Kettunen 2015.)

4.2.2 Eri-ikäisten ravihevosten hoitaminen

Eri-ikäisten ravihevosten hoitaminen tutkinnon osassa opiskelija arvioi varusteiden kunnon ja tarpeellisuuden, käyttää yleisimpiä lisävarusteita ja apuvälineitä (kuva 8), valjastaa hevosen valmennus- ja kilpavaljastukseen. Hän osaa valmentaa eri-ikäisiä ja eri valmennusvaiheessa olevia hevosia sekä arvioida valmennusohjelman toteutumista yhdessä valmentajan kanssa. Opiskelija osaa toimia avustajana varsanopetuksessa, huomioida muut työntekijät ja ylläpitää työhyvinvointia, ottaa työssään huomioon toiminnan turvallisuuden ja vastuullisuuden sekä edistää kestävästä kehityksen toimintatapoja. (Hevostalouden pt 2014, 41.)

KUVA 8. Ravihevosilla käytetään usein erikoisvarusteita. (Kettunen 2015.)

Näytössä opiskelija osoittaa osaamisensa työskentelemällä ravitallilla tai hevosia kasvattavassa taloyrityksessä. Molemmat osanäytöt soveltuvat hyvin työssäoppimispaikalla tehtäväksi. Ensimmäisessä osanäytössä opiskelija valmistaa ravihevosen ajoon (kilpavaljastus), valjastukseen kuuluu myös erikoisvarusteita, hän ajaa tavoitteellisen valmennuslenkin tai hiitin ja tekee tarvittavat hoitotoimenpiteet ajon jälkeen. Kun tätä näyttöä on suoritettu oppilaitoksessa, on opiskelija nimenomaan suunnitellut ja vetänyt hiitin, usein ajanut myös kellon kanssa.

Toiseen osanäyttöön kuuluu varsan ajo-opetuksessa avustajana toimiminen sekä haastattelu ravihevosjalostuksesta, valmennusfysiologiasta ja valmennusreittien valintaan liittyvä tuntemuksesta. Tämä näyttö vaatii tietenkin sellaisen työssäoppimispaikan, jossa on opetettavia varsoja. Kaikilla ravitalleilla näitä ei ole ollut, jolloin näyttö on suoritettu oppilaitoksella. Mielestäni opiskelijan pitäisi joutua ajamaan helpompia varsoja eikä pelkästään toimia avustajana, jolloin tämä näyttö olisi vaativampi kuin ratsastaminen ja raviurheilu osan varsanopetus näyttö. Haastatteluosioon olisi hyvä, jos opettaja olisi mukana haastattelemassa työpaikkaohjaajan apuna. Haastatteluja vastaanottaessa minulle tuli yllätyksenä se, että vaikka opiskelija osaa ajaa ja valmentaa ravihevosia varsin hyvin, on hänen teoretietämyksensä usein varsin heikko. Myös erikoisvarusteiden käyttöä tulisi harjoitella enemmän.

4.2.3 Kilpahevosenhoitaminen ja ravitallilla työskenteleminen

Kilpahevosenhoitaminen ja ravitallilla työskenteleminen tutkinnon osassa opiskelija osaa ammattitaitovaatimuksien mukaan hoitaa talliympäristön ja ylläpitää siisteyttä, toimia vastuullisena hoitajana kilpailumatkoilla ja – paikalla. Hän tunnistaa muutokset hevosen käyttäytymisessä ja terveydentilassa, huolehtii kilpahevosen terveydenhoidosta ja ruokinnasta sekä noudattaa hevosalan yrityksen laatu- ja kustannustavoitteita. Opiskelija osaa huomioida muut työntekijät ja asiakkaat, ylläpitää työhyvinvointia, ottaa työssään huomioon toiminnan turvallisuuden ja vastuullisuuden sekä edistää kestävä kehityksen toimintatapoja. (Hevostalouden pt 2014, 44.)

Näyttö voidaan tehdä työskentelemällä ravitallilla sekä toimimalla hevosenhoitajana ravikilpailuissa (kuva 9). Ensimmäinen osanäyttö on sairaan hevosen tunnistaminen ja ensiapu, toinen osanäyttö ravihevosen valmistaminen raveihin ja kilpahevosen hoitaminen kilpailumatkoilla ja kilpailupaikalla sekä kolmantena kilpahevosten ruokinnan suunnitteleminen. Työssäoppimispaikalla suoritettavaksi näytöksi soveltuu hyvin hevosen laittaminen raveissa, mikäli työpaikalla on kilpailevia hevosia.

KUVA 9. Opiskelija toimii vastuullisena hoitajana ravikilpailuissa. (Kettunen 2015.)

Mielestäni sairaan hevosen tunnistaminen ja ensiapu voitaisiin yhdistää ruokinnan suunnittelemisen näyttöön. Tämä voisi olla haastattelumuotoinen sekä sisältää kirjallisen ruokintasuunnitelman. Ruokintanäyttö on herättänyt keskustelua siitä, pitääkö opiskelijan osata tehdä ruokintalaskuja vai riittääkö käytännön ruokinnan tuntemus. Voiko ruokintaa suunnitella tarkasti ilman ruokintalaskuja vai riittääkö esimerkiksi rehunvalmistajajien tarjoamat valmiit ruokintaohjeet ja –suunnitelmat ravitalleille, jolloin ruokinnan laskeminen ei enää olisi välttämätöntä?

Sairaanehevosen tunnistamisessa ja ensiavussa on joitain päällekkäisyyksiä pakollisen hevostenhoito ja hyvinvoinnista huolehtimisen näyttöön. Tässä opiskelija voisi selvittää hoitohevosensa terveydentilaa ja mahdollisia ongelmia tarkemmin sekä ottaa selvää miten ne huomioidaan valmennuksessa.

4.2.4 Ravihevosen ajaminen

Valinnaisessa ravihevosen ajaminen tutkinnon osassa ammattitaitovaatimuksina opiskelija osaa valjastaa hevosen valmennus- ja kilpavaljastukseen, arvioida varusteiden kunnon ja tarpeellisuuden ja käyttää yleisimpiä lisävarusteita. Hän osaa hoitaa hevosia ja valmentaa ravihevosiä valmennussuunnitelman mukaan. Opiskelija huomioi muut työntekijät ja ylläpitää työhyvinvointia, ottaa työssään huomioon toiminnan turvallisuuden ja vastuullisuuden sekä edistää kestävän kehityksen toimintatapoja. (Hevostalouden pt 2014, 120.)

Tutkinnon osan näytössä opiskelija valjastaa ja ajaa ravihevosen. Valjastukseen kuuluu yleisimpiä erikoisvarusteita. Näyttö voidaan tehdä työssäoppimispaikalla tai oppilaitoksella. Näyttö soveltuu hyvin työssäoppimispaikallekin, kunhan valjastukseen vain otetaan mukaan erikoisvarusteita.

Hingunniemessä uuden vuosisuunnitelman myötä pakolliset tutkinnon osat ja yto-aineet pyritään opiskelemaan ensimmäisenä ja toisena vuotena, joten valinnaiset opinnot tulevat näiden jälkeen. Ravihevosen ajaminen tutkinnon osan ongelmaksi muodostuu tässä uudessa järjestyksessä se, että ravihevostenhoitajaopiskelijoilla on toisena vuotena jo tämä osaaminen eikä opiskelija opi juurikaan uutta tässä tutkinnon osassa. Niinpä hänen kannattaa valita ennemmin sellaisia tutkinnon osia, joissa hän saa uutta osaamista, kuten peruskengityksen tekeminen ja näyttely- ja kilpahevosten hoitaminen.

4.2.5 Peruskengityksen tekeminen

Peruskengityksen tekeminen tutkinnon osa näyttäisi olevan suosittu uusissa valinnaisissa (kuva 10). Tämän tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksien mukaan opiskelija osaa käyttää ja huoltaa kengitykseen tarvittavia työvälineitä sekä valita turvallisen kengityspaikan. Hän osaa irrottaa kengän, vuolla kavion sekä oikaista ja kiinnittää kengän. Opiskelija pystyy arvioimaan työnsä jälkeä, ylläpitää työhyvinvointia, ottaa työssään huomioon toiminnan turvallisuuden ja edistää kestävän kehityksen toimintatapoja. (Hevostalouden pt 2014, 99.)

KUVA 10. Kengitys on vaativimpia hevostenhoitajien tehtäviä. (Kettunen 2016a.)

Näytön yleiskuvauksessa sanotaan että, opiskelija osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä vuolemalla kavioita ja lyömällä kiinni irtokenkiä. Tämä on hieman ristiriidassa varsinaisen näyttökuvauksen kanssa, joka on hevosen etu- tai takapäähän kengittäminen (kaikki vaiheet, 1h aikaa, tehdasvalmisteiset kengät), kavion anatomian ja fysiologian tuntemus, erilaisten kenkätyyppien tunnistaminen ja käyttötarkoitus. Yleiskuvaus ei myöskään vastaa ammattitaitovaatimuksia, joissa edellytetään hevosen kengittämistä, ei pelkän irtokengän lyömistä.

Varsinaisessa näyttökuvauksessa kengitykseen on annettu tunnin aikaraja, mutta ainakaan nuorisopuolen perustutkinnon opiskelijat eivät siihen pysty, joten siitä ei ole pidetty tiukasti kiinni, kunhan kengitys valmistuu kohtuullisessa ajassa. Kengityksen on myös voinut tehdä vanhoihin kenkiin, mikäli kengät ovat vielä käyttökelpoiset. Ammattitaitovaatimuksissahan puhutaan kengän oikaisusta, ei uusista kengistä. Näytössä tulisi vaatia kavion leikkaaminen ja uusiin reikiin naulaaminen, jotta voidaan puhua kengittämisestä eikä pelkästään naulojen tai kengän vaihtamisesta.

Näytön voi suorittaa työssäoppimispaikalla tai oppilaitoksessa. Usein työssäoppimispaikoilla ei pääse kovin paljon kengittämään, joten tutkinnososa vaatii paljon kengityksen opetusta ja näyttö suoritetaan yleensä myös oppilaitoksessa.

4.2.6 Näyttely- ja kilpahevosten hoitaminen

Ravihevostenhoitajat valitsevat yleensä näyttely- ja kilpahevostenhoitaminen tutkinnon osan. Ammattitaitovaatimusten mukaan opiskelija osaa valmistaa hevoset näyttely- ja kilpailukuntoon, hoitaa näyttely- ja kilpahevosta ja huolehtia niiden hyvinvoinnista. Hän osaa pukeutua työtehtävään ja toimia näyttely- ja kilpailupaikalla. Opiskelija huomioi muut työntekijät ja ylläpitää työhyvinvointia, ottaa työssään huomioon toiminnan turvallisuuden ja vastuullisuuden sekä edistää kestävä kehityksen toimintatapoja. (Hevostalouden pt 2014, 96).

Yleisessä näytönkuvauksessa opiskelija osoittaa osaamisensa työskentelemällä kilpatallilla. Opiskelija valmistaa hevosen kilpailukuntoon sekä hoitaa ja huoltaa hevosta ennen ja jälkeen kilpailusuorituksen. Tästä kuvauksesta puuttuu mahdollisuus suorittaa näyttö hoitamalla näyttelyhevosta ja valmistamalla se näyttelykuntoon. Varsinaisessa näytönkuvauksessa on ennakotehtävänä näyttely- tai kilpahevosen hoidon kausittaisen, viikoittaisen ja päivittäisen suunnitelman tekeminen, seuranta ja raportointi. Näyttötehtävänä on näyttely- tai kilpailupaikalla hoitajana toimiminen. (Hevostalouden pt 2014, 96).

Nuorisopuolen näytöissä pyritään käytännössä tehtäviin näyttöihin, joten ennakotehtävä ei oikein sovellu niihin. Ennakotehtävän voisi muuttaa haastatteluksi näytön yhteydessä. Koska ravisuuntatuneiden muissa tutkinnon osissa näytetään kilpahevosen hoito kilpailuissa, tässä tutkinnon osassa opiskelija on valmistellut ja esittänyt varsan tai tamman näyttelyssä. Varsinaiseen näyttöön ei kuulu hevosen esittäminen näyttelyissä, mutta jos opiskelija siihen pystyy, niin hän on saanut myös esittää hevosen (kuva 11).

Kuva 11. Taitava opiskelija hallitsee varsan esittämisen. (Kettunen 2015.)

Esittämisen osuutta ei ole arvioitu näyttöön, mutta minusta hyvässä ja kiitettävässä suorituksessa opiskelijan pitäisi kyllä pystyä esittämään hevonen. Esittäminenhän kuuluu jo pakollisten opintojen näyttöihin, tässä haastetta tuo yleensä se, että esitettävänä on varsa. Näyttö on suoritettu yleensä oppilaitoksella, missä on voinut harjoitella varsojen kanssa ennen näyttelyä. Näytön voi tehdä myös työssäoppimispaikalla, mikäli opiskelijalla on siihen mahdollisuus.

5 OPINTOPOLUT

Ammatillisessa koulutuksessa pyritään tarjoamaan opiskelijoille mahdollisuus yksilöllisiin opintopolkuihin. Tutkintoihin voi sisällyttää tutkinnon osia muista ammatillisista perustutkinnoista, ammattitutkinnoista, erikoisammattitutkinnoista tai ammattikorkeakoulututkinnosta. Opintoja voi valita myös oman oppilaitoksen ulkopuolelta, kuten esimerkiksi lukioista, ammatillisista oppilaitoksista, kansalaisopistoista, ammattikorkeakouluista ja yliopistoista. Opiskelija voi suorittaa myös kaksoistutkinnon opiskelemalla samanaikaisesti ammatillisen perustutkinnon ja ylioppilastutkinnon. (OPH 2016i.)

Koulutuksen järjestäjän tulee laatia opetussuunnitelma niin, että opiskelijat voivat valita yksilöllisiä opintoja ja heillä on myös mahdollisuus käytännössä toteuttaa ne. Opiskelijoiden osaaminen on tunnustettava suoritettaviin tutkinnon osiin. Osaaminen voi olla hankittu aiemmin suoritetuista tutkinnoista, samanaikaisesti suoritettavista tutkinnoista tai työkokemuksesta. (OPH 2016i.)

5.1 Normaalipolku

Suoraan peruskoulusta tulevan opiskelijan opintoaika perustutkinnon suorittamiseen on yleensä kolme vuotta. Usein tämä on hyvä aika, jotta opiskelija ehtii hankkia ammattia varten tarvitsemansa perustiedot ja taidot. Yhä useammalla hevosalalle hakeutuvalla opiskelijalla ei ole enää kovin vankkaa aikaisempaa kokemusta hevosten hoidosta, minkä vuoksi tutkinnon suorittamisen nopeuttaminen voi olla hankalaa. Tämä tulisi muistaa puhuttaessa yksilöllisistä ja nopeutetuista opintopoluista, usein opiskelija tarvitsee vain aikaa ammattitaidon hankkimiseen ja ihmisenä kasvamiseen.

Hevosten hoitoon tarvittavan osaamisen lisäksi opiskelijan on suoritettava 35 osp laajuiset yhteiset tutkinnon osat. Yhteisten tutkinnon osien sijoittelu on muuttunut aikaisemmasta niin, että opiskelija suorittaa ne kahtena ensimmäisenä opiskeluvuotenaan. Tällä sijoittelulla mahdollistetaan mahdollinen opintojen nopeuttaminen kahteen tai 2,5 vuoteen. Usealla opiskelijalla on oppimishankaluuksia nimenomaan yhteisissä aineissa, kuten matematiikassa ja kielissä, joten hän tarvitsee näiden opintoihin opettajien ja erityisopettajien apua. Ammattiaineissa oppiminen voi olla nopeampaa ja sitä kautta opintoja voidaan kolmantena vuonna nopeuttaa.

Yhteisten aineiden sijoittaminen kahdelle ensimmäiselle vuodelle muutti ammatillisten aineiden sijoittelua ja varsinkin valinnaiset tutkinnon osat joutuivat väistymään näiden tieltä. Nyt valinnaiset siirtyivät tutkinnon loppupuolelle, mikä muuttaa niiden vaatimustasoa, koska opiskelijalle on jo kertynyt osaamista perusopinnoista. Esimerkiksi aikaisemmin ravihevostenhoitajat ovat valinneet ravihevosen ajamisen tutkinnon osan ensimmäisenä vuonna, mutta nyt se on vaatimustasoltaan liian helppo suoritettavaksi kolmantena vuonna. Hyvä, vaativampi valinnainen näyttäisi nyt olevan esim. peruskengityksen tekeminen.

Olin mukana Osaamista tekemällä – hankkeessa syksyllä 2015. Yhtenä osa-alueena hankkeessa oli verkko-oppimisen lisäksi mallintaa mahdollisia yksilöllisiä opintopolkuja. Jotta opettaja voi suunnitella erilaisia opintopolkuja, tulee hänellä olla käytettävissä ns. normaalipolku (taukukko 1) siitä, miten opinnot etenevät normaalissa kolmen vuoden ajassa. Tämän kaavion avulla opettaja voi tehdä muutoksia opiskelija opintosuunnitelmaan, kun hän tietää mitä aineita missäkin jaksossa on tarjolla.

TAULUKKO 1. Opetussuunnitelmaerusteisen koulutuksen kolmevuotinen normipolku. (Kettunen 2016b.)

Opetussuunnitelmaerusteisen koulutuksen normaalipolku									
Tutkinnon osa	1.syky	1. kevät	kesätyöjakso	2. syky	2.kevät	3.syky	3.kevät		
Hevostenhoito ja hyvinvoinnista huolehtiminen	7 osp	6 osp	1 osp	top 1 osp				VALMISTUMINEN TOLKOKUUSSA	
Yrittäminen hevoslousalalla				8 osp + top 4 osp	8 osp				
Tallin ja talliympäristön hoito	5 osp	5 osp	1 osp	3 osp + top 1 osp					
Ratsastaminen ja raviurheilu/ajaminen	8 osp	10 osp	1 osp	5 osp + top 1 osp					
YTO	9 osp	10 osp		7 osp	9 osp				
Ravihevosten hoitaminen					1 osp	10 osp	top 4 osp		
Eri-ikäisten ravihevosten valmentaminen					4 osp + top 7 osp	4 osp			
Kilpahevosten hoitaminen ja ravitallilla työskenteleminen					1 osp	8 osp	top 11 osp		
Näyttely- ja kilpahevosten hoitaminen						4 osp	11 osp		
Peruskengityksen tekeminen/valinnainen						5 osp	5 - 10 osp		
	<i>Työssäoppiminen tallilla (suuntautumisen mukaan). Työssäoppimisen seuranta ja ohjaus. Osaamisen osoittaminen yksilöllisesti, kun osaamista on hankittuna.</i>								

Opintoja pyritään tarjoamaan tutkinnon osittain, mutta käytännössä nämä on kuitenkin jaettava pienempiin kokonaisuuksiin, jotka vastaavat entisiä kursseja. Hevoslousalalla samaa tutkinnon osaa opettaa yleensä useampi opettaja oman erityisosaamisensa mukaan, joten lukujärjestykseen on selkeämpiä merkittäviä aiheita kukin opettaja tunneillaan opettaa. Tämä on selvempää sekä opettajille, että opiskelijoille, jotta he tietävät missä tunneilla ollaan ja mitä varusteita tulee olla mukana. Jos lukujärjestyksessä on vain hevostenhoito ja hyvinvoinnista huolehtiminen, se voi olla mitä vain ruokinta teoriasta kengitykseen.

Laajojen opintopolkukaavioiden lisäksi tunnen opettajana tarvitsevani tarkemman, eri tutkinnon osien aiheet (entiset kurssit) sisältävän taulukon. Hingunniemessä on ollut vuosia käytössä Exel-pohjainen jaksojärjestelmä, jossa on näkynyt eri tutkinnon osien kurssit ja niiden laajuudet opintoviikkoina. Siirryttäessä osaamispisteisiin tämä taulukko ei pitänyt enää paikkaansa ja jossain määrin se tuntui laittomaltakin, koska enää saisi puhua vain suurista kokonaisuuksista. Lukujärjestykset tehtiin kuitenkin vielä pitkälti tätä taulukkoa noudattaen, joten se oli opettajallekin ainut työväline yksilöllisten opintopolkujen suunnitteluun.

Halusin opinnäytetyötä tehdessäni päivittää kyseisen Exel-taulukon nykyisiin osaamispisteisiin sekä huomioida yhteisten aineiden sijoittelun kahdelle vuodelle. Tätä taulukkoa (taulukko 2) muokkamalla opettaja voi suunnitella yksilöllisiä opintopolkuja, koska hän tietää mitä aineita missäkin jaksossa opiskelijoille tarjotaan. Tämä edellyttää tietenkin lukujärjestyksen tekijältä sitä, että hän pysyy ainakin pääosin noudattamaan suunnitelmaa. Taulukko ei ole sidottu tiettyyn suuntautumisvaihtoehtoon, vaan tutkinnon osien aineita voidaan vaihtaa tutkintosuunnittain esim. ravihevostenhoitajasta hevosharrastepalvelujen tuottamiseen.

opetukseen, jotta opettaja voi nähdä osaamisen tason ja sen ollessa riittävä, ohjata opiskelijan ammattiosaamisen näyttöön.

Mikäli jokin näyttöön vaadittavista osa-alueista vaatii vielä harjoitusta, suunnataan opiskelijan opetus tähän. Opiskelija voi suorittaa vaativampia tehtäviä esim. vanhemman vuosikurssin mukana tai hänelle voidaan suunnitella enemmän työssäoppimista. Ravihevostenhoitajalla harjoitusta vaatii usein kilpailutoiminta ja kengittäminen (kuva 12). Tulee kuitenkin muistaa, että on hyvä opetella kotitallin tavoista poikkeavia erilaisia työtapoja, koska jokaisella tallilla on hieman erilaiset tavat toimia ja valmentaa hevosia. Erilaisten työssäoppimispaikkojen kautta saa paljon lisää tietoa ja taitoa, jota voi myöhemmin soveltaa vaikka siellä omalla kotitallilla. Myös ulkomaille on helppo lähteä oppilaitoksen kautta ja hankkia varmasti erilaista työkokemusta sitä kautta sekä luoda suhteita kenties tulevaa työpaikkaa ajatellen.

KUVA 12. Taitavimmat opiskelijat pääsevät kilpailemaan oppilaitoksen ravihevosilla. (Kettunen 2015.)

Mikäli opiskelija haluaa suorittaa tutkinnon nopeutetusti, kannattaa hänen varautua hyödyntämään kesälomien aika. Opiskelija pystyy olemaan kesätoivissa tai työssäoppimassa kesäloman aikana ja suorittamaan näin osan tutkinnon osasta tai jopa koko tutkinnon osan kesän aikana. Näyttö voidaan antaa työpaikalla tai kunhan koko tutkinnon osa on saatu suoritettua.

Sähköisten oppimisympäristöjen avulla voidaan myös nopeuttaa tutkinnon suorittamista. Opiskelija voi suorittaa teoriaopintoja ja yhteisten aineiden opintoja itsenäisesti esim. Moodlessa, joka on käytössä Ylä-Savon ammattiopistossa. Opettajat voivat laittaa materiaalin ja tehtävät sähköiseen ympäristöön, mistä opiskelija voi opiskella itsenäisesti ja palauttaa oppimistehtävät sinne. Mahdolliset koheet tai näytöt opiskelija voi sitten suorittaa oppilaitoksessa tai työssäoppimispaikalla.

Nopsapolussa (taulukko 3) pakolliset tutkinnon osat pyritään suorittamaan ennen suuntautumisopin-
toja. Mikäli opiskelija omaa kuitenkin paljon käytännön kokemusta esim. ravihevosen hoidosta ja
ajamisesta, voisi hän jo alkaa suorittaa osaa suuntautumisopinnoistaan pakollisten opintojen ohessa.

TAULUKKO 3. Opetussuunnitelmaerusteisen koulutuksen nopsapolku. (Kettunen 2016b.)

Opetussuunnitelmaerusteisen koulutuksen nopsapolku		1.syysy	1. kevät	kesätyöjakso + kesä	2. syysy	2. kevät	kesä	3.syysy	
Vaihtoehtoisesti mikä tahansa valinnainen	Tutkinnon osa								
	Hevostenhoito ja hyvinvoinnista huolehtiminen	7 osp	6 osp	1 osp	top 1 osp				VALMISTUMINEN/LOULUKUSSA
	Yrittäminen hevostalouselalla				8 osp + top 4 osp	8 osp			
	Tallin ja talliympäristön hoito	5 osp	5 osp	1 osp	3 osp + top 1 osp				
	Ratsastaminen ja raviurheilu/ajaminen	8 osp	10 osp	1 osp	5 osp + top 1 osp				
	YTO	9 osp	10 osp		7 osp	9 osp			
	Ravihevosten hoitaminen					1 osp	top 4 osp	10 osp	
	Eri-ikäisten ravihevosten valmentaminen					4 osp + top 7 osp		4 osp	
	Kilpahevosten hoitaminen ja ravitalilla työskenteleminen					1 osp	top 11 osp	8 osp	
	Näyttely- ja kilpahevosen hoitaminen			15 osp					
Peruskengityksen tekeminen/valinnainen							10 - 15 osp		
<i>Työssäoppiminen tallilla (suuntautumisen mukaan). Työssäoppimisen seuranta ja ohjaus. Osaamisen osoittaminen yksilöllisesti, kun osaamista on hankittuna.</i>									

5.3 Ajan kanssa polku

Ammatillisessa erityisopetuksessa erityistä tukea tarvitsevalle opiskelijalle laaditaan henkilökohtainen opiskelunjärjestämissuunnitelma HOJKS, jossa kuvataan erityiset opiskelu- ja opetusjärjestelyt, pedagoginen tuki sekä mahdolliset mukautukset. Ensisijaisena tavoitteena on se, että opiskelija voi saavuttaa saman pätevyyden ammatillisessa koulutuksessa kuin muutkin. Tarvittaessa voidaan muokata ammattitaitovaatimuksia, osaamistavoitteita ja osaamisen arviointia. (OPH 2016j.)

Usealla peruskoulusta tulevalta opiskelijalla on ollut jo peruskoulun aikana Hojks ja tämän tekeminen myös ammatilliseen koulutukseen on usein myös perusteltua. Hojksin perusteina ovat usein kielelliset vaikeudet, mitkä selviävät yleensä opintojen alussa tehtävässä luki-testissä. Hojksin antamaa tukea tarvitaan yleensä yhteisissä aineissa, mutta ammattiaineet voidaan suorittaa normaalisti. Tarvittaessa aineita voidaan mukauttaa. Poikkeavia opiskelujärjestelyjä voidaan joutua tekemään myös opiskelijan psyykkisten vaikeuksien, kuten masennuksen ja ahdistuksen, vuoksi. Usein nämä ovat kuitenkin sen verran lieviä, että opiskelua jonkin verran keventämällä opiskelija pystyy tutkinnon suorittamaan. Tutkinto pyritään suorittamaan kolmessa vuodessa, mutta tavoitteita voidaan joutua madaltamaan, mikäli opiskelujärjestelyjä on jouduttu paljon keventämään.

5.4 Työvaltainen polku

Opiskelija voi haluta suorittaa tutkinnon työvaltaisesti. Mikäli hänellä on jo paljon perusosaamista, voi työpaikan tarjoama oppimisympäristö olla motivoivampi, kuin kouluympäristö. Mikäli opiskelija on hyvä yhteisissä aineissa, voi hän suorittaa niitä itsenäisesti työssäoppimisen ohella. Jotta opiskelu ei kävisi liian raskaaksi, voidaan sopia, että työssäoppimista on neljä päivää viikossa ja yksi päivä jää itsenäiselle opiskelulle. Itsenäisen opiskelun kautta voidaan myös nopeuttaa tutkinnon suorittamista.

Joillekin opiskelijoille opiskelu oppilaitosympäristössä ei sovellu. Muuttaminen opiskelupaikkakunnalle voi tuoda haasteita elämän hallintaan yksin asuessa. Koulunkäynti voi alkaa takkuilla, kun kukaan ei ole huolehtimassa aikaisista aamuherätyksistä, ruokailusta ja päihteiden käytöstä. Tällöin voi olla parempi hankkia työssäoppimispaikka kotipaikkakunnalta, jolloin opiskelija voi palata asumaan kotonaan ja olla vanhempiensa silmän alla. Elämän hallinnan parannuttua voi opiskelija palata oppilaitokseen asumaan ja opiskelemaan.

Aikuisopiskelijoille on suunniteltu yleensä oma monimuoto-opiskelu, joka onnistuu työn ohessa käydyillä lähijaksoilla. Joskus myös nuorisopuolella opiskelee perheellisiä aikuisia ja heidän kohdallaan työvaltainen opiskelu omalla asuinpaikkakunnalla voi olla paras ratkaisu tutkinnon suorittamiseen. Näin he saavat työkokemusta ja perheasiat hoituvat, kun voi asua kotona. Heidän kohdallaan voidaan hyödyntää myös aikuispuolen lähijaksoja.

6 YKSILÖLLISTEN OPINTOPOLKUJEN HAASTEITA

6.1 Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen

Ryhmänohjaaja on melkoisen haasteen edessä, kun hän suunnittelee yhdessä opiskelijoiden kanssa yksilöllisiä opintopolkuja. Opintoja suunniteltaessa on osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen merkittävässä osassa.

Perustutkinnot sisältävät ammatillisia tutkinnon osia 135 osaamispistettä eli suurimman osan tutkinnon laajuudesta (180 osp). Nämä tutkinnon osat on muodostettu kunkin alan työelämän toiminta- ja tehtäväkokonaisuuksien pohjalta ja näin ollen vaihtelevat tutkinnoittain. (OPH 2016e.)

Vapaasti valittavia tutkinnon osia ammatilliset perustutkinnot sisältävät 10 osaamispistettä. Näissä voi olla ammatillisia tutkinnon osia, paikallisiin ammattitaitovaatimuksiin perustuvia tutkinnon osia, yhteisten tutkinnon osien osa-alueita tai lukio-opintoja, jatko-opintovalmiuksia tai ammatillista kehittymistä tukevia opintoja tai työkokemuksen kautta hankittua osaamista. (OPH 2016e.)

Yhteisiä tutkinnon osia ammatilliset tutkinnot sisältävät 35 osaamispistettä sekä vapaasti valittaviin tutkinnon osiin 10 osp voidaan lukea myös yto-opintoja tai lukio opintoja. Yhteisiin tutkinnon osiin kuuluvat viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen, matemaattis-luonnontieteellinen osaaminen, yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittava osaaminen sekä sosiaalinen ja kulttuurinen osaaminen. Yto-opintoihin voidaan tunnistaa ja tunnustaa aikaisemmin suoritettuja lukio-opintoja, mikä lyhentää opiskeluaikaa (OPH 2016e).

Yhteisiin tutkinnon osiin on yleensä helppo tunnistaa ja tunnustaa aikaisempia lukio-opintoja tai mikäli opiskelija on suorittanut aikaisemmin toisen ammatillisen perustutkinnon, siitä saadaan yto-aineet ja mahdollisesti myös vapaasti valittava tutkinnon osa. Opiskelija voi halutessaan korottaa aikaisempia arvosanoja suorittamalla kurssit uudestaan nykyisessä oppilaitoksessa.

Ammatillisten aineiden osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen voi olla vaikeaa, ellei opiskelijalla ole selkeästi valmiita todistuksia aikaisemmista opinnoista tai työkokemuksesta. Käytännön taidoissa opiskelijan ja opettajan näkemys opiskelijan taidosta voi poiketa suurestikin, jolloin oppilaitoksella tulee olla selkeät ja hyvin osaamista todentavat näytöt, joiden perusteella osaaminen voidaan tunnistaa ja tunnustaa.

Työnantajan tulisi varata ryhmänohjaajalle riittävästi aikaa suunnitella kullekin opiskelijalle yksilöllinen opintopolku. Usein opettajilla on koulun alkaessa niin paljon opetusta, että suunnittelutyölle ei jää tarpeeksi aikaa. Suunnitelmia on myös ehdittävä päivittää riittävän usein opiskelijan kartuttaessa osaamistaan.

6.2 Yhteiset tutkinnon osat ja yhdistelmätutkinto (Mahis)

Ammattitutkinnon yhteisen tutkinnon osan aineiden muuttuessa kahteen vuoteen, muuttui Hingunniemessä myös jaksojen rakenne. Aikaisemmin joka vuosi oli yksi tai kaksi jaksoa joissa oli vain yhteisiä aineita ja valinnaisia ammatillisia aineita. Nämä jaksot olivat samalla lukion vaihtojaksoja, jolloin lukiolle opiskelemaan menevä yhdistelmätutkintolainen opiskelija ei jäänyt paitsi mistään pakollisesta ammatillisesta aineesta. Samoin lukiota pääkoulunaan käyvä tuli opiskelemaan vain ammatiainejaksoille Hingunniemeen.

Syksyllä 2015 tapahtuneen muutoksen jälkeen yhteisten tutkinnon osien aineet oli saatava mahtumaan kahteen vuoteen, mikä tarkoitti, että ne piti jakaa tasaisesti kaikkiin jaksoihin. Samoin pakolliset ammatilliset aineet tuli opiskella ensiksi, jolloin valinnaiset aineet siirtyivät opintojen loppupuolelle. Tämä aiheutti sellaisen ongelman, että Hingunniemestä lukiolle menevä opiskelijalta jäi puuttumaan lukiojakson aikana meneviä ammatillisia aineita ja lukiolta Hingunniemeen tulevalle opiskelijalla oli yhteisiä aineita, joita hänen ei tarvinnut käydä.

Puhtaasti yhteisten tutkinnon osien aineita sisältävät jaksot oli jo aikaisemmin huomattu liian raskaiksi opiskelijoille ja myös opettajien saatavuudessa oli hankaluuksia. Lisäksi ongelmia aiheutti joidenkin lukioiden erilainen jaksojärjestelmä, jolloin opiskelija tuli kesken Hingunniemen jakson tai lähti pois ennen jakson loppumista. Tällöin joistain aineista ei ehtinyt saada kaikkea opetusta, mistä tuli palautetta opiskelijoilta jo viime talvena. Yhdistelmätutkinnon suorittaminen on kuitenkin melko iso markkinointivaltti, joten se olisi saatava toimimaan tässä uudessakin jaksotuksessa.

6.3 Opintopolkujen toteutuminen

Yksilöllisten opintopolkujen suunnitteleminen on tärkeää, mutta vielä tärkeämpää on saada ne toteutumaan. Laaja valinnan mahdollisuus on hyvä asia, mutta täytyy realistisesti tarkastella saadaanko opiskelijan haluamat tutkinnon osat toteutettua. Oppilaitoksella tapahtuvan opetuksen edellytyksenä on se, että opiskelija ryhmä on riittävän suuri n. 8 -12 opiskelijaa.

Joissain tutkinnon osissa on aika paljon yhteneväisyyksiä, jolloin eri opiskelija ryhmiä voidaan yhdistää, kuten esim. ravihevosen ajamista ja muun tutkinnon osan ajamista, samoin yhdistämisiä voidaan tehdä kengityksessä ja varsojen opettamisessa. On kuitenkin muistettava, että eri ryhmiä yhdistettäessä, opettavan aiheen tulisi olla kuitenkin suhteellisen sama. Pahimmillaan opettajan tulisi opettaa osalle opiskelijoista luokkivaljastusta, toiselle erikoisvarusteita ja ottaa kolmannelta ryhmältä vastaan ajamisen näyttöä.

Kaikissa tutkinnon osissa yhdistäminen ei ole mahdollista ja ryhmäkoko ei saada riittävän suureksi. Tällöin tutkinnon osa voidaan suorittaa työssäoppimalla, kuten esim. hevossiittolassa työskenteleminen. Mikäli tutkinnon osaa järjestetään aikuiskoulutuksena, kuten esim. hevosvarusteiden huoltaminen ja valmistaminen, voisi olla mahdollista nuorisopuolen opiskelijan mennä mukaan aikuiskoulutuksen lähijaksoille. Ryhmän ohjaajan on tärkeää saada tietää eri jaksoissa oppilaitoksella tarjolla oleva opetus, jotta hän voi suunnitella kullekin opiskelijalle tarvittavat opinnot.

6.4 Opiskelijan oppiminen

Suunniteltaessa yksilöllisiä opintopolkuja on tärkeää kiinnittää huomiota opiskelijan oppimiseen. Jos päähuomio on opiskelun mahdollisimman nopeassa suorittamisessa, voi unohtua opiskelijan oppiminen ja asioiden omaksuminen. Usein nuori ihminen tarvitsee tarpeeksi toistoja uuden asian oppimiseen. Kyllähän jonkin asian voi saada tehtyä vähälläkin harjoittelulla ja toistamisella, mutta hieman olosuhteiden tai varusteiden vaihtuessa varsinainen opittava asia ei enää onnistukaan.

Myös se taso millä näyttö halutaan saada hyväksytyä vaikuttaa oppimisen määrään. Vähälläkin harjoittelulla voi saada ykkösen, mutta kolmoseen vaaditaan jo laajempaa asian hallintaa. Oppilaitoksen pitäisi tarjota opiskelijalle mahdollisuus harjoitella näyttöön vaadittavia asioita tarpeeksi, eikä resurssien tiuketessa lähettää häntä näyttöön vähäisen opetuksen perusteella. Nyt varsinkin yhdistelmä-tutkintolaiset eivät saa kaikkea heille kuuluvaa opetusta jaksojen rakenteesta johtuen. Opiskelijalta on voinut jäädä puuttumaan yhden jakson kengityksen opetus ja hän antaa näytön vain toisen jakson opetuksen perusteella. Pahimmillaan opiskelija on ollut varsanopetus- tai työvaljastustunneilla vain pari kertaa ennen näyttöä. Silloin hänellä tuskin on mahdollisuuksia saada kiitettävää näytöstä vaikka hän sen läpi saisikin.

6.5 Opiskelijan jaksaminen ja oman ryhmän puuttuminen

Opiskelujen mahdollisimman nopea suorittaminen voi johtaa opiskelijan väsymiseen. Yhteisten tutkinnon osien aineiden suorittaminen itsenäisesti nopeuttaa opiskelua, mutta muun ammatillisen opiskelun tai työssäoppimisen kanssa samaan aikaan, se voi olla opiskelijalle raskasta. Opettajia mietityttää, saako opiskelija saman osaamisen teoria ja yto-aineiden opiskelusta yksin, kuin yhdessä opiskelutovereiden kanssa, esim. kielten opiskelussa.

Usein nopeutetusti opintojaan suorittava opiskelee paljon yksin, kotona, työssäoppimalla ja vanhempien vuosikurssien mukana. Opettajana minua mietityttää millainen vaikutus on oman opiskeluryhmän puuttumisella. Opiskeluaikaan, kun mielestäni kuuluu myös tietynlainen opiskelijaelämä, it-

senäistyminen, kaverisuhteiden luominen ja yhdessä tekeminen. Useassa työpaikassa on todella tärkeää, että oman ammattitaidon lisäksi pystyy toimimaan tiimissä kaikkien työntekijöiden kanssa.

7 TULEVAISUUDEN HAASTEET

Ammatillinen koulutus on ollut muutoksen ja uusien haasteiden edessä viime vuosina. Kiristynyt taloudellinen tilanne valtiovallan koulutukseen tekemien leikkauksien vuoksi, on pakottanut ammatilliset oppilaitokset muuttamaan opetustaan ja vähentämään henkilökuntaansa. Ammatillisessa koulutuksessa on vielä tulossa suuria muutoksia vuosina 2017 – 2018. Suunnitelmissa on yhdistää ammatillinen perustutkinto ja näyttötutkintojärjestelmä perusteinen aikuiskoulutus yhdeksi näyttöihin perustuvaan tapaan suorittaa ammatillinen tutkinto. (Rasku 2016).

Tulevaisuudessa oppilaitosten saama rahoitus muuttuu nykyisestä opiskelija määriin perustuvasta rahoituksesta. Rahoitus koostuu enää puolet perusrahoituksesta (opiskelijavuodet), muu osuus saadaan tutkinnonosien suorittamisesta, opiskelijoiden työllistymisestä ja jatko-opintoihin sijoittumisesta sekä strategiarahoituksesta. (Rasku 2016).

Tulevan muutoksen keskeisinä ehdotuksina on joustava hakeutuminen ja koulutukseen pääsy sekä selkeämpi ja työelämän osaamistarpeisiin paremmin vastaava tutkintojärjestelmä. Tulevaisuudessa olisi vain yksi näyttöön perustuva tapa suorittaa tutkinto ja yksilölliset opintopolut kaikille opiskelijoille, jotka suunnitellaan osaamisen tunnistamisen ja puuttuvan/tarvittavan osaamisen kartoittamisen kautta. Koulutusta annetaan edelleen työpaikoilla, joko oppisopimuskoulutuksena tai koulutussopimuksella, ja suurin osa näytöistä tehtäisiin työpaikoilla. (Rasku 2016).

8 JOHTOPÄÄTÖKSET

Ammatillisen koulutuksen muuttuessa syksyllä 2015, ammatillista koulutusta tarjoavat oppilaitokset joutuivat päivittämään opintosuunnitelmiaan ja varsinkin ammattiosaamisen näyttöjä. Ammatillisessa opetuksessa siirryttiin opetuskeskeisestä ajattelusta oppimiskeskeiseen ja opiskelijälähtöiseen opetukseen. Opettajien tuli muuttaa varsinkin arviointiaan, sillä oppimista ei enää arvioida numeraalisesti, vaan opettaja tai työssäoppimisen ohjaaja antaa suullista tai kirjallista palautetta opiskelijan oppimisesta.

Varsinainen numeraalinen arviointi tapahtuu osaamisen arviointina ammattiosaamisen näytöissä. Arviointiin ei saa vaikuttaa se, miten opiskelija on osaamisensa hankkinut. Osaamista on voinut kertyä varsinaisen opetuksen lisäksi harrastuksen, työssäoppimisen ja itsenäisen opiskelun kautta. Koska näytöillä on opiskelijan arvioinnissa nykyisin niin suuri painoarvo, on niiden oltava koko tutkinnon osan kattavia ja hyvin osaamista mittaavia. Tämän vuoksi Hingunniemessä aikaisemmin käytössä olleita näyttöjä piti päivittää ja kehittää, jotta opiskelijan osaaminen saadaan luotettavasti todennettua.

Uudet näytöt ehtivät olla käytössä lukukauden 2015 – 2016 ja näiden kokemusten perusteella näyttöjä voisi saada vieläkin paremmiksi. Näyttöjen suositellaan olevan suuria kokonaisuuksia mittaavia, mutta koska hevostenhoitajan pitää hallita niin monenlaista tietoa ja taitoa, osassa tutkinnonosista on mielestäni oltava osanäyttöjä. Näin opiskelijan osaamista pystytään luotettavammin arvioimaan. Lisäksi opintosuunnitelmaa tulisi muuttaa, jotta opiskelijat voisivat tehdä näyttöjä yhä enemmän työssäoppimispaikoilla. Harvalla työssäoppimispaikalla kuitenkaan opiskelija pääsee tekemään kaikkia tutkinnonosan vaatimia tehtäviä, joten selkeät osanäytöt helpottaisivat arviointia.

Opetusta siirretään yhä enemmän työssäoppimispaikoille ja opiskelijan olisi pystyttävä tekemään ammattiosaamisen näytöt mahdollisimman paljon työssäoppimisen yhteydessä. Tämä aiheuttaa myös vaatimuksia näytöille, jotta opiskelija ja työssäoppimisen ohjaaja ymmärtäisivät, mitä näyttöön vaaditaan ja miten arviointi tulisi tehdä luotettavaksi. Opettajien resurssit työssäoppimisen valvontaan ja työpaikoilla käymiseen ovat rajalliset, joten suurin vastuu arvioinnista jää usein työssäoppimisen ohjaajalle. Jatkossa työssäoppimispaikkojen valintaan ja ohjaajien kouluttamiseen tulisi kiinnittää entistä enemmän huomiota.

Opettajan toimiessa ryhmänohjaajana yksi hänen tärkeimmistä tehtävistään on suunnitella opiskelijoilleen yksilölliset opintopolut. Kaikki opiskelijat eivät enää opiskele saman kolmevuotisen kaavan mukaan tutkintoaan, vaan jokaisella opiskelijalla voi olla omanlainen suunnitelma tutkinnon saamiseksi. Opettajalle tulisi kuitenkin antaa työkalut näiden yksilöllisten opintopolkujen suunnitteluun.

Opintosuunnitelmia tehdessä pyritään opintoja sijoittamaan suurina kokonaisuuksina, jotta tutkinnon osat saataisiin mahdollisimman pian valmiiksi. Hevostalouden opetuksessa on kuitenkin tyypillistä se, että yhtä tutkinnon osaa opettaa useampi ammattiaineen opettaja. Tämän vuoksi tutkinnon osat on jaettava lukujärjestykseen pienemmiksi kokonaisuuksiksi. Jotta ryhmänohjaaja pystyisi

suunnittelemaan yksilöllisen opintopolun, on hänellä oltava tieto siitä, mitä aineita missäkin jaksossa oppilaitoksella on tarjolla.

Opintojen nopeuttaminen nähdään nykyisin hyvin tärkeänä, mutta tätä suunniteltaessa olisi muistettava opiskelijan oikeus riittävään opetukseen ennen näyttöjen suorittamista. Nyt käy liian helposti niin, että opiskelija joutuu näyttöön ilman, että hänellä on ollut edes mahdollisuutta saada kaikkea opetusta. Näin voi käydä kaksoistutkinto- ja aikaisemman tutkinnon (lukion tai ammatillisen tutkinnon) suorittaneiden opiskelijoiden kanssa. Koska nykyisin yhä useammalla hevosalalle tulevalla opiskelijalla on entistä vähemmän kokemusta hevostenhoidosta, aikaa vain tarvitaan riittävästi, jotta opiskelija pystyy oppimaan ja omaksuma opitut asiat.

Opettajan rooli on muuttumassa pelkästä opettajasta yhä enemmän opintojen ohjaajaksi ja suunnittelijaksi. Tähän muuttuneeseen toimenkuvaan on varattava riittävästi aikaa ja resursseja perinteisen opetustyön lisäksi. Selkeät opintosuunnitelmat omalta osaltaan helpottavat tätä tehtävää.

9 POHDINTA

Opinnäytetyöni valmistuminen on ollut pitkä prosessi ja sen aihekin on muotoutunut matkan varrella hieman alkuperäisestä suunnitelmasta. Opinnäyteytyötani aloittaessani tarkoitus oli suunnitella ravihevostenhoitajan uudet näytöt ja keskittyä opiskelijan nopeutettuun opintopolkuihin. Suunnittelutyötä tehtiin Hingunniemessä keväällä 2015 ja jatkettiin seuraavana syksynä, jolloin uusia näyttöjä myös alettiin ottaa käyttöön. Lukuvuonna 2015 – 2016 lähes kaikkia uusia näyttöjä käytettiin opiskelijoiden arvioinnissa.

Mielestäni sain opinnäytetyöhöni enemmän sisältöä, koska sen valmistumisen aikana pääsimme jo testaamaan uusien näyttöjen toimivuutta käytännössä. Olin mukana arvioimassa melko suuressa osassa pakollisten opintojen näyttöjä ja kaikissa ravihevostenhoitajan valinnaisissa suutautumisnäytöissä. Näiden kokemusten perusteella oli mielestäni mahdollista tehdä näyttöihin kehittämis ehdotuksia, kun oli huomannut niiden toimivuuden käytännössä. Mikäli opettajan oli hankala ymmärtää näytössä vaadittavia asioita, on näyttöjen toimivuutta syytä epäillä työssäoppimispaikalla tehtäessä.

Yksilöllisistä opintopoluista alettiin puhua ja joillekin opiskelijoille niitä oltiin vaillaikin jo syksyllä 2014. Tällöin ei opettajilla ollut kuitenkaan käytettävissä uusia ammattiosaamisen näyttöjä, joilla koko osaaminen olisi voitu tunnustaa. Tämä aiheutti ainakin itselleni ryhmänohjaajana paljon ongelmia, koska tarvittavia työkaluja ei ollut käytettävissä. Myös syksyllä 2015 muuttunut opintosuunnitelma ei ollut opettajien käytössä koko vuodelle, vaan saimme yleensä tietää vain seuraavassa jaksossa opettavat aineet. Tämän vuoksi aloin kaipaamaan entistä enemmän aikaisemmin käytössä ollutta Excel- taulukkoa opettajan tekemien opintopolkujen suunnitteluun.

Opinnäytetyössäni tekemien näyttöjen kehittämis ehdotusten ja yksilöllisten opintopolkujen toimivuutta käytännössä en päässyt käytännössä kokeilemaan työpaikkani vaihtuessa syksyllä 2016. Mut-

ta toivottavasti entinen työnantajani pystyisi hyödyntämään kehittämissuunnitelmia ja suunnitelmia jatkossa.

Osanäytöissä ja niiden sähköisessä kirjaamisessa oli se erittäin hyvä asia, että mitään epävirallisia näyttöjä tarvitse pitää ja niiden papereita etsiä tutkinnon osan arviointiin. Tätä osa-aluetta toivon pystyväni kehittämään nykyisessä työpaikassani toisessa hevosalan oppilaitoksessa. Myös opintosuunnitelmien päivittämiselle tuntuisi olevan tarvetta.

Tunnen saaneeni opinnäytetyöstäni apua varsinkin yksilöllisten opintopolkujen suunnitteluun, sillä ne kuuluvat ryhmänohjaajan työnkuvaan yhä enemmän opetustyön lisäksi. Ammatillisen koulutuksen tulevaisuuden suunnitelmista kuultuani, huomaan, että tehdyt ja suunnitellut muutokset ovat olleet askel oikeaan suuntaan, jotta saisimme tulevaisuudessa yhä parempia hevosalan ammattilaisia.

LÄHTEET

ARVIOINNIN OPAS 2015. Ammatillinen peruskoulutus ja näyttötutkinnot. Oppaat ja käsikirjat 2015:11 [verkkójulkaisu]. Opetushallitus. 6.uudistettu painos. [Viitattu 2016-04-07.] Saatavissa: http://www.oph.fi/download/168848_arvioinnin_opas_2015.pdf

HEVOSTALOUDEN PT 2014. Ammatillisen perustutkinnon perusteet. Hevostalouden perustutkinto, hevostenhoitaja, ratsastuksen ohjaaja 2014. Määräys 42/011/2014 [verkkójulkaisu]. Opetushallitus. [Viitattu 2016-04-10.] Saatavissa: http://www.oph.fi/download/162882_hevostalouden_pt_01082015.pdf

KETTUNEN, Kirsi 2015. Kuvat 1, 2, 4 – 9, 11 ja 12. [digikuva]. Kotialbumi [verkkójulkaisu]. Sijainti: Sonkajärvi: Kirsi Kettusen sähköiset kokoelmat.

KETTUNEN, Kirsi 2016a. Kuvat 3 ja 10. [digikuva]. Kotialbumi [verkkójulkaisu]. Sijainti: Sonkajärvi: Kirsi Kettusen sähköiset kokoelmat.

KETTUNEN, Kirsi 2016b. Taulukko 1,2 ja 3. [sähköinen aineisto]. Sijainti: Sonkajärvi: Kirsi Kettusen sähköiset kokoelmat.

OPH 2016a. Ammatillinen peruskoulutus. Opetushallitus. [Viitattu 2016-03-13.] Saatavissa: http://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/ammattikoulutus/amatilliset_perustutkinnot

OPH 2016b. Ammatillinen koulutus. Opetushallitus. [Viitattu 2016-03-13.] Saatavissa: http://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/ammattikoulutus

OPH 2016c. Tutkintorakenne. Opetushallitus. [Viitattu 2016-03-13.] Saatavissa: http://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/ammattikoulutus/tutkintorakenne

OPH 2016d. Tutkinnon perusteet. Opetushallitus. [Viitattu 2016-03-13.] Saatavissa: http://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/ammattikoulutus/amatilliset_perustutkinnot/uudistuvat_tutkinnon_perusteet

OPH 2016e. Tutkinnon rakenne. Opetushallitus. [Viitattu 2016-03-20.] Saatavissa: http://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/ammattikoulutus/amatilliset_perustutkinnot/opintojen_rakenne

OPH 2016f. Työssäoppiminen. Opetushallitus. [Viitattu 2016-03-20.] Saatavissa: http://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/ammattikoulutus/amatilliset_perustutkinnot/tyossaoppiminen

OPH 2016g. Ammattiosaamisen näytöt. Opetushallitus. [Viitattu 2016-03-20.] Saatavissa: http://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/ammattikoulutus/amatilliset_perustutkinnot/ammattiosaamisen_naytot

OPH 2016h. Elinikäisen oppimisen avaintaidot. Opetushallitus. [Viitattu 2016-03-20.] Saatavissa: http://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/ammattikoulutus/amatilliset_perustutkinnot/elinikaisen_oppimisen_avaintaidot

OPH 2016i. Yksilölliset opintopolut. Opetushallitus. [Viitattu 2016-03-20.] Saatavissa: http://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/ammattikoulutus/amatilliset_perustutkinnot/opintopolut

OPH 2016i. Ammatillinen erityisopetus. Opetushallitus. [Viitattu 2016-03-26.] Saatavissa: http://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/ammattikoulutus/amatilliset_perustutkinnot/amatillinen_erityisopetus

OPISKELIJAN OPAS 2015. Opiskelijan opas, Ylä-Savon ammattiopisto [verkkajulkaisu]. Ylä-Savon ammattiopisto. [Viitattu 2016-03-26.] Saatavissa: <http://www.ysao.fi/loader.aspx?id=cd7d81ca-2718-422c-86fb-0036d8145f46>

RASKU, Seija 2016. Ammatillisen koulutuksen reformi. Luonnonvara- ja ympäristöalan kehittämispäivät, Helsinki [luentomateriaali]. Opetus- ja kulttuuriministeriö. [Viitattu 2016-11-16.]

YSAO 2013. Ylä-Savon ammattiopiston asiakaslehti 2013 – 2014. Ylä-Savon koulutuskuntayhtymä. Iisalmi: Painotalo Seiska Oy.

YSAO 2016. Ylä-Savon ammattiopiston internet-sivut. [Viitattu 2016-03-26.] Saatavissa: <http://www.ysao.fi/Suomeksi/Info/Peltosalmi-maatilatalous-ja-elaintenhoito>
<http://www.ysao.fi/Suomeksi/Info/Hingunniemi-hevostalous>